Authorized by — Lizenz — Izdošanas atļauja: ICD-OMBG :: Atbildīgais redaktors — Editor in-Chief: Kārlis Rabācs, vietnieks: Aleksandrs Liepa, redakcijas sekretārs: Maksis Cullītis; redaktori: Andrējs Rudzis (Minchenē), Harijs Mindenbergs (Eslingenā), Arnolds Šmits (sports), Zigurds Bārda tehniskais iekārtojums)

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 45 (52)
Piektdien, 1947. g. 20. jūnijā
Iznāk otrdienās un piektdienās :: Izdevējs: Bavārijas apgabala latviešu komitejas uzdevumā Latviešu preses darbinieku sadarbības kopa:: Redakcija: Günzburg/D. Bürgerm ter - Landmann - Pl. 1. t 22 :: Printed by Schwäb. Volksblatt, Günzburg/Don. Bürgerm. - Landmann-Pl. 7:: Metiens - Circulation: 1000

Anglija un Francija aicina Padomju Savienību uz apspriedi par Maršala plānu

Pēc divu dienu apspriedēm Parīzē Anglijas ārlietu ministrs Bevins un Francijas ārlietu ministrs Bido izdevuši kopīgu komunikē, kurā paziņo, ka apspriesta Eiropas valstu saimnieciska sadarbība saskaņā ar ASV ārlietu ministra Maršala priekšlikumu saskaņot Eiropas valstu saimniecību un piedāvājumu atbalstīt šo sadarbību ASV līdzekļiem. Bevins un Bido pēc savas apspriedes nosūtījuši aicinājumu Padomju Savienības ārlietu ministram Molotovam piedalīties kopīgā apspriedē par šo jautājumu. Ievērojot to, ka jautājuma atrisināšana ļoti steidzīga, angļi un franči ieteic rīkot kopīgo konferenci visdrīzākā laikā vai nu Parīzē, vai Londonā. Pēc BBC ziņām, Anglijas vēstnieks Maskavā Patersons personīgi izteicis aicinājumu Molotovam, bet saņēmis atbildi, ka, pirmkārt, Molotovs ar jautājumu vēl nav visā pilnībā iepazinies un bez tam viņam esot jāievāc papildu materiāli.

Anglijas ārlietu ministrs Bevins trešdien ieradās Parīzē, lai sāktu apspriedes ar Francijas ārlietu ministru Bido un vadošiem franču politiķiem par plāniem tās saimnieciskās palīdzības izmantošanai, ko Eiropas valstīm piedāvājis ASV ārlietu ministrs Maršals.

Maršals, kā zināms, pagājušā nedēļā ieteica Eiropas valstīm pašām kopīgi izstrādāt saimniecības atveseļošanas plānu, kuru tad ar saviem līdzekļiem varētu atbalstīt ASV.

Šim Maršala priekšlikumam pārsteidzoši ātri atbildējuši franči, kas jau dažas dienas pēc tam pavēstīja priekšlikumu pārējām Eiropas valstīm radīt kopīgas komisijas ogļu, transporta, tēraudrūpniecības un pārtikas apsaimniekošanai. Plāns paziņots citām valstīm jau nedēļas laikā pēc Maršala runas Harvardas universitātē.

Francijas ārlietu ministrijas saimniecības daļas vadītājs Alfands paskaidrojis, ka minētām komisijām būtu jāizšķir jautājums, cik tālu Eiropas valstis varētu sadarboties, apgādājot viena otru ar trūkstošiem materiāliem minētās saimniecības nozarēs. Pagājušā piektdienā franču plāns paziņots Vašingtonai, bet jau nākošā dienā nosūtīti ielūgumi sākt kopīgas apspriedes Parīzē. Ielūgumi nosūtīti Anglijai un Padomju Savienībai.

Pirms Bevina ierašanās Parīzē Alfands sarīkojis preses konferenci, kurā izskaidrojis franču plānu, un paziņojis, ka, pēc viņa domām, Eiropas valstis jau sen izdevušas pārāk daudz ārzemju valūtas par pārtikas ievedumiem, tādējādi graujot pašu rūpniecības atjaunošanas iespējas. Eiropas valstis turpmāk drīkstot ievest tikai tādas lietas, kas tām absolūti nepieciešamas. Četrām minētām komisijām jānoskaidro iespējas radīt dažādu preču apmaiņu pašu starpā.

Lielu interesi Maršala plāns radījis ne vien Francijā, bet arī citās Eiropas zemēs. Anglijas viedokli šai jautājumā apliecina ne vien Bevina steidzīgais brauciens uz Parīzi, bet arī ziņa, ka jūlija sākumā gatavojot konferenci Londonā.

Labvēlīgi Maršala priekšlikums uzņemts Beļģijā, Holandē un Luksemburgā, kas, kā zināms, savā starpā jau saimniecisku ūniju izveidojušas.

Anglijas metallstrādnieku arodbiedrību priekšsēdētājs Tanners lielā runā pieprasījis, lai amerikāņu piesolīto palīdzības plānu attiecina arī uz Padomju Savienību. Par pirmo pašu krievu reakciju uz Maršala priekšlikumiem uzskatāms „Pravdas" raksts, kas nosauc Eiropas atbalstīšanas plānu par „atkārtotu Trumena plānu politiskam spiedienam ar dolaru palīdzību". Priekšlikuma nolūks esot iejaukties citu valstu iekšējās darīšanās. Vispār, raksta „Pravda", ASV valdība laikam gribot radīt iespaidu, ka tā viena pati palīdz Eiropas jaunuzbūvē, kamēr Padomju Savienība no tā atturoties.

Šaubas par Maršala priekšlikumiem un līdz ar to par Amerikas palīdzības reālizēšanu izsaka kā franču, tā arī pašu amerikāņu prese. Vislielākās šaubas rada jautājums, vai ASV kongress vispār piekritīs Maršala ieteiktajai Eiropas valstu atbalstīšanai. Franču laikraksti aizrāda, ka ASV drīzumā jāsāk gatavoties vēlēšanām un lielu naudas līdzekļu pieprasīšana citu valstu vajadzībām nav arguments, kas spētu padarīt kādu amerikāņu vēlēšanu kandidātu populāru. Šai sakarībā franči atgādina to, kas pēc pirmā pasaules kara notika ar Vilsonu un viņa plāniem par Tautu savienību. ASV tauta šos plānus noraidīja. Šaubas frančiem arī par to, kā galu galā pret plāna reālizēšau nostāsies Krievija un kā plānā varēs ietilpināt Vācijas jautājumu.

Brāļi Olsopi ASV republikāņu orgānā „New York Herald Tribune" raksta, ka amerikāņu tauta nekādā ziņā nav aizmirsusi vēlēšanos ātrāk atgriezties pie normālas dzīves apstākļiem. Tāpēc nevarot droši pateikt, vai kongress nenoraidīs prasību atkal dot jaunus līdzekļus citām zemēm. Esot tomēr iespējams, ka tuvāko mēnešu politiskā attīstība šo nostāju groza. Komūnistu panākumi Francijā vai Italijā būtu tiešs drauds Savienotām Valstīm. Un šādu attīstību ASV varot novērst tikai ar Maršala plāna pamatā esot centieni dot Eiropas valstīm kaut mazu cerību rast pretsvaru komūnismam.

NYHT, NF, BBC

Anša Bērziņa zīmējums

LAI SANĀCA JĀŅA BĒRNI NO MALIŅU MALIŅĀM

Molotova atbilde Ungārijas jautājumā

BBC ziņo, ka ārlietu ministrs Molotovs paskaidrojis Anglijas vēstniekam Patersonam, ka Ungārijas notikumiem nav nekāda sakara nedz ar Jaltas nolīgumu, nedz arī ar Ungārijas pamiera paktu.

AP ziņo, ka Šegedas pilsētā Ungārijā sākusies liela kaušanās kādā ungāru brīvības partijas rīkotā sapulcē, kuras nolūks bijis pārrunāt jautājumu, vai Ungārijā pastāv preses brīvība vai nē. Sapulcē vajadzējis runāt deputātam Suliokam, kas pagājušā nedēļā parlamentā pieprasījis, lai Ungārijā rīko jaunas vēlēšanas starptautiskā uzraudzībā. Ungārijas jaunās valdības tieslietu ministrs pēc tam paskaidrojis, ka Sulioks esot valsts nodevējs, jo prasība rīkot vēlēšanas starptautiskā uzraudzībā esot prasība pēc ārvalstu iejaukšanās Ungārijas iekšējās lietās. Minētā sapulcē Sulioks nav nemaz ieradies, bet paziņojis, ka toties drīzumā runās kādā citā pilsētā. Kaušanās Šegedā sākusies, kad brīvības partijas sapulces telpās ielauzušies komūnistu piekritēji.

NYHT

Brīdina no nacisma briesmu atjaunošanās

Starptautiskā komiteja Eiropas jautājumu studijām Londonā paskaidrojusi, ka daudzās zemēs atjaunojoties nacistu un fašistu organizācijas, kas pūloties pakāpeniski atkal tikt pie varas. Komiteja piesūtījusi visiem sabiedroto ministru prezidentiem un ārlietu ministriem dokumentus, kuros brīdina no fašisma atdzīvošanās visā pasaulē.

Nepilnības pārtikas sadalē Vācijā esot izskaidrojamas ar agrāko nacistu ierēdņu ietekmi. Tie arvien vēl ieņemot augstus amatus Bavārijas lauksaimniecības ministrijā, Ziemeļvācijas ogļu kontroles iestādēs, angļu joslas dzelzceļu pārvaldē un citur. Liels skaits bīstamu nacistu aģentu, to vidū agrākais vācu vēstnieks Spānijā Štorers, dzīvojot pilnīgā brīvībā Šveicē, uz kurieni tie laikus nogādājuši arī savus īpašumus no Vācijas, tā izvairoties no to apķīlāšanas.

Komitejas dokumentos tālāk norādīts, ka Zviedrijā dibinātas nacistu organizācijas, kuras vadot kāds zviedru rūpnieks ar vācisku izcelšanos. Šīs organizācijas apgādājot vāciešus ar viltotiem dokumentiem un naudu un palīdzot viņiem bēgt uz Portugali un Dienvidameriku. Dienvidafrikā vēl darbojoties četras lielas fašistiskas organizācijas ar tūkstošiem biedru.

Argnetīnā esot ap 90.000 vāciešu, kas kara laikā veica nacistisku darbību. Četri galvenie aģenti, kas nosaukti arī vārdā, tāpat kā kara laikā arī šodien vēl turpinot darboties par Argentīnas valdības padomdevējiem. Argentīnas valdība par saviem pārtikas sūtījumiem no sabiedrotiem prasot augstas cenas, bet Franko Spānijai tos piegādājot par zemām cenām.

No Zviedrijas pasaulē izplatot miljoniem eksemplāru dažādas antisemītiskas literatūras. Vācijā atsevišķas personas demonstrējušas nacistu uniformās, un Italijā masas piedalījušās Musolini cildināšanā. Kādā no Zviedrijas izplatītā skrejlapā zīmējumā redzams važās kalts vīrietis un paraksts: „Vai arī jūs gribat kļūt par žīdu vergiem, kādi pašreiz ir nabaga vācieši?"

NYHT

Jauns apvērsuma mēģinājums Portugalē

Portugalē atklāts jauns mēģinājums izdarīt apvērsumu, kā arī atrasti svarīgi dokumenti, kas liecina par šī mēģinājuma sakarību ar neizdevušos 1946. gada oktobra puču, citiem sacelšanās mēģinājumiem un sabotāžas aktiem. Portugales valdība paziņojusi, ka jūtoties spiesta sākt nesaudzīgu akciju opozicijas spēku likvidēšanai.

Izdotajā paskaidrojumā valdība paziņo, ka nemiernieki galveno vērību veltījuši armijas graušanai. Tā kā neesot nekādu izredžu saprasties ar šīs akcijas vadītājiem, tad no armijas izstumšot visas militārās personas, kas kavējušās pildīt savu pienākumu valdības atbalstīšanā, kā arī nīgajiem civilistiem pilnīgi aizliegšot pildīt valsts amatus. Bez tam valdība visus aģitātorus vajadzības gadījumā izraidīšot vai arī izolēšot. Pēc jaunā puča mēģinājuma no amatiem atcelti jau vienpadsmit portugaļu armijas virsnieku ģenerāļu pakāpēs, bez tam spiesti atteikties no amatiem trīspadsmit augstskolu profesori un docenti.

DP nedrīkst dzīvot privāti

Berlīnes kontrolkomisija noteikusi, ka DP nedrīkst vairs dzīvot privātos dzīvokļos. Vissmagāk šis rīkojums skar lielāko latviešu koloniju amerikāņu joslā — Eslingenu. Tur līdz šim privātos dzīvokļos dzīvoja apmēram 1500 latviešu DP.

Kolonijas vadība pūlas rast iespēju, lai Eslingenā atrisinātu novietošanas jautājumu latviešiem vēlamā garā, bet, ja tas neizdotos, tad paredzams, ka ap 1500 līdzšinējo eslingeniešu būs jāpārvieto uz Gepingenu.

Gepingenas lidlauka kazarmās esot vietas 10.000 DP. Esot iespējams, ka uz Gepingenu pārvieto arī vairākas mazākas latviešu DP kolonijas no Virtembergas-Bādenes apgabala un arī no Bavārijas. Tādā gadījumā Gepingena varētu izvērsties par vienu no lielākajiem latviešu DP centriem.

H. M.

Sacelšanās arī Tibetā

Ģenerālis Čangkaišeks Sinkiangas garnizonam nosūtījis drāmatisku pavēli līdz pēdējam vīram aizstāvēt Ķīnas robežas pret Ārējās Mongolijas iebrucējiem. Padomju atbalstītie mongoļu spēki esot saņēmuši pastiprinājumus, ziņo AP.

Kamēr Ķīnas rietumu provincē Sinkiangā ap Peitašanu turpinās kaujas darbība, prese ziņo, ka Tibetā notikusi lamu organizēta bruņota sacelšanās pret Ķīnas militāro varu Tibetā. Ziņojumos no Čunkinas minēts, ka kaujas darbība norisinoties Tibetas galvaspilsētas Lhasas tuvumā.

DP būtu ieguvums ASV tautsaimniecībai

GRIB SEKMĒT 15.000 POĻU REPATRIEŠANOS NO AUSTRUMAFRIKAS

Par Illinoisais štāta deputāta Stretona ierosinātā un viņa vārdā nosauktā likumprojekta likteni joprojām vēl nav skaidrības. Nav zināms, kāds būs tautas pārstāvju nama tieslietu komisijas atzinums par šo likumu, kas paredz 400.000 DP ielaišanu ASV. Pēc tam likumprojekts virzāms uz nākošām instancēm. Kaut arī vairojas projekta aizstāvju skaits, tomēr tam arī daudz pretinieku.

„St. Louis Post Dispatch" raksta, ka DP būtu ne vien ASV morālisks pienākums, bet arī ieguvums amerikāņu tautsaimniecībai, tāpat kā jau desmiti miljonu iepriekšējo imigrantu. Laikraksts, analizējot Eiropas 800.000 DP nacionālo sastāvu, iztirzā arī iemeslus, kādēļ tie baidās atgriezties dzimtenē, un atzīst, ka viņu opozicija komūnistiskai diktātūrai pašreiz varētu viņus amerikāņiem padarīt simpatiskākus. Grieķu DP baidoties repatriēties tādēļ, ka viņi vēloties turēties iespējami tālāk no Grieķijas slepenās policijas, ko amerikāņu ietekme Grieķijā tomēr neesot spējusi likvidēt, bet žīdus atbaidot antisemītisms. Daži no viņiem esot cietuši vēl pēc kara notikušās žīdu vajāšanās Polijā. Laikraksts gan arī atzīst, ka pirms DP ielaišanas ASV būtu jāpārbauda viņu individuālā vēlamība un atsevišķām personām un organizācijām būtu jāuzņemas garantijas, ka ieceļotāji nevar kļūt par sabiedrības nastu. Visumā tomēr ASV būtu šai jautājumā jāuzņemas vadība, lai pamudinātu arī citas valstis darīt savu daļu šīs problēmas atrisināšanā un kara apstākļu radītā cilvēcības pienākuma pildīšanā.

Par Stretona likumprojektu no žīdu viedokļa izteicies žīdu imigrācijas palīdzības biedrības ģenerālsekretārs Najkrugs kādā preses konferencē Minchenē. Viņš ieradies no Ņujorkas Eiropā, lai pārbaudītu iespējas Eiropas DP, bet it sevišķi žīdu emigrācijas intensīvizēšanai. Stretona likumprojekts vienlīdz attiecas kā uz žīdu, tā pārējo tautību DP, jo nekādu šķirošanu pēc tautības vai ticības neparedz. Najkruga organizācija pastāv uz to, ka nekāda piespiedu DP repatriācija nav pieļaujama. Nevarot arī DP no agrākās Hitlera zemes vienkārši izvākt un pārvietot uz kādu citu zemi, kur rītu jau varētu uzpeldēt kāds jauns Hitlers. Biedrība šī gada pirmajos piecos mēnešos palīdzējusi ieceļot 12.000 personām. Argentīna un Brazīlija uzņemot vienīgi nežīdu DP, kamēr Kanāda un Austrālija šādu šķirošanu netaisot, bet uz šīm zemēm savukārt varot izceļot tikai tādi DP, kam tur ir piederīgie. Agrākais amerikāņu virspavēlnieks Eiropā, ģenerālis Meknarnijs izteicies, ka apsveiktu žīdu DP uzņemšanu ASV, jo domājot, ka tie kļūtu par labiem ASV pilsoņiem.

Pēc Maskavas radio ziņām, Francija un Anglija esot vienojušās par slavu un vācu DP rekrūtēšanu darbiem no Vācijas un Austrijas angļu okupācijas joslām.

Austrumafrikā dzīvojošie 15.000 poļu bija izraudzījuši delegāciju, kas pārbaudītu apstākļus Polijā. Divi no trim delegācijas locekļiem bija katoļu mācītāji. Delegācijas vadītājs izteicies, ka delegācija noskaidrojusi daudz faktu, sarunājusies ar ļoti daudziem Polijas iedzīvotājiem un guvusi daudz dažādu iespaidu, bet esot vienis prātis tai ziņā, ka tautiešiem būtu jāieteic repatriēties. Dzīve tiem pēc atgriešanās Polijā gan kādu laiku nebūšot viegla, bet tur tomēr esot meklējama šo cilvēku nākotne. Delegācijai esot dota pilnīga kustības brīvība. Arī viņi paši visi trīs nolēmuši atgriezties un domājot, ka arī pārējie Austrumafrikas poļi pēc viņu informācijas būšot gatavi repatriēties.

Pēc Minchenes radio informācijas, Zviedrijas valdība esot nolēmusi izdarīt darba spēka vervēšanu savai rūpniecībai starp vāciešiem, kas izraidīti no austrumu joslas, un starp DP.

NYHT

LATVIJA
LATVIAN NEWSPAPER
Nr. 45 (52) 1947. g. 20. jūnijā

Ar autora vārdu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā arī redakcijas domas.

JĀŅUGUNIS

1945. gada agrā pavasarī, kad sakautās un dezorganizētās vācu armijas daļas bēgdamas nonāca līdz straujajai Lechas upei un klinšu grēdām aiz tās, kalnu pakājē jau mīlīgi sazēlušās ceļu malas un ziediem nosētās kalnu pļavas vienā dienā pārvērtās par lūžņiem piesvaidītu, izdangātu netīrumu skrīni. Bet jau pēc dažām nedēļām, kad pulciņš latviešu tur sapulcējās kopīgi pavadīt Jāņu nakti, jauna zāle atkal visu to bija tā apņēmusi, ka pretim raudzījās vienīgi tīrs, audzelīgs zaļums. Atkal ziedēja spirgtas, tīras puķes, un smaržoja jau iebriedušas ķimenes. Cilvēku gudrības sistās rētas dabas labdarīgie spēki bija sadziedējuši, cilvēka gudrības iedomāto attīstību, kas pasauli grūda nelaimē, postā un iznīcībā, daba, klusu ciezdama, bija pāraugusi.

Jāņa nakts pārdzīvojumā ir kaut kas pārlaicīgs un Jāņa uguņi piemirdzina šo nakti ar gaismu, kas tikpat veca kā saule. Kā gaismas stars ūdens pilienā pamodina krāsu rotāšanos, tā jāņugunis drebēdamas uz mirkli šķeļ tumsu un šajā mirklī cilvēks sajūt dabas mistērijas pārlaicību. Nav nekā brīnišķīgāka par blāzmaino ziemeļu vasaras nakti, kad dzīvības spēku pilni koki, zāles, ūdeņi un gaiss it kā elpu aizturējuši klausās cilvēku bērnu dziesmās, līdz pirmie saules stari, pār mežu galiem laizdamies, visu to apzeltī ar savu pērļaino glazūru. Tad cilvēks ir aizmirsis, ka jau gadu simteņiem ilgi viņš savu gudrību ir centies domīnēt pār dabu, taču arvien nonācis līdz pašām robežām — daba pāraug cilvēka roku darbu, tāpat kā cilvēku roku darbs cilvēku pašu.

Un te ir jāņuguņu nemainīgā patiesība — dzīvības, augšanas likums. Lūk, kāpēc Jāņu naktī visi cilvēki iegūst balsis, visi ziedi krāšņumu, visas sirdis drosmi un visas acis prieku. Šajā naktī visas mutes runā ar bajāru mēlēm, un visbiklākās dvēseles zem Jāņu vainagiem paceļas ķēnišķībā. Šajā naktī nav noskumušo, jo arī daba nepazīst noskumšanas, šajā naktī nav sāta ne priekos, ne cieniņos, jo arī daba ir izšķērdīga, un šajā naktī nav arī zūdīšanās, jo dzīvības likums iet pāri tai. Dabas majestāte atvērusies cilvēkiem un kronē tos.

Mūsu tautai pāri ir gājuši smagi gadu simteņi un arī bijis laiks, kad visā Vidzemē nav bijusi dzirdama ne suņa riešana, ne gaiļa dziedāšana. Bet jāņuguņu atblāzma ir palikusi pašā dabā, un nākamās audzes šo dzīvo lāpu iededzinājušas par jaunu. Un, ja šogad mēs neesam ne savā zemē, ne savos ļaudīs, tad jāņuguņu gaisma ir tā, kas mūs vieno pāri svešām jūrām un svešiem kalniem. Tik ilgi, kamēr mēs sajutīsim dzīvu šo saiti, vienalga, kur atrastos un ko darītu, mēs būsim latvieši, mēs būsim savas tautas meitas un dēli. Nav spēka, kas mums to varētu liegt, nav gudrības, kas mūs no šī ceļa varētu atvilināt, jo, par spīti cilvēka prāta sasniegumiem, vēl arvien daba to pāraug.

Jāņu svinēšanu arvien mēs esam centušies padarīt par kādu savas tautas gara īpašu vilcienu, lai gan varam sacīt, ka Jāņu nakts mistēriozais saturs tikpat lielā mērā pieder visām tautām, visai cilvēcei. Mēs šim saturam tikai esam devuši savu īpatnēju izteiksmi. Augšanas likums ir arī brīvības likums un tajā ir dabas noliktās radības tiesības katram augt un veidoties. Augšanas likums izslēdz tādus varmācīgus spēkus, kas nebūtu viņa paša nolūkos. Augšanas likums ir arī miera un saskaņas likums, jo dabā viss ar visu ir saskaņā.

Miera un saskaņas, varmācības un baiļu nesagandētas brīvas attīstības šobrīd visvairāk izslāpusi arī cilvēce, tās izslāpuši esam arī mēs. Vai tās paliks tikai ilgas? Vai daba ļaus sevi pievilt?

Pāri gadu simteņiem, pāri tautu un cilvēku mūžiem mirdz jāņuguņu gaisma. Viņu skaidro dzirksteļu kūļi kā bāku uguņi rāda ceļu mūsu gaitām. Tie liecina, ka mēs neesam vieni ar savām ilgām, cerībām un centieniem — aiz mums stāv mūži, pāri mums dabas dzīvais augšanas likums, kas aicinās un sauks, liks priekā drebēt un tiekties pēc brīvības gaismas un siltuma cilvēku sirdīs arī pēc tam, kad mūsu loks mūžīgajā ritēšanā būs jau noslēdzies.

K. Rabācs

LASĪTĀJIEM

Mūsu laikraksta nākamais numurs iznāks piektdien, 27. jūnijā.

Ceļā atkal uz dzīvi

VĒSTULE LATVIJAI NO MARKET-HARBORAUAS

Mazā Tvistes upīte puslokā apvij Zēdorfas kalnu, kur vairāk simtu barakās ceļā uz Angliju tautieši pavada savas pēdējās Vāczemes dienas. Te viņi sarodas no trim caurlaides nometnēm — no Ventorfas, Minsteras un Pogenhazenas pēdējo formālitāšu nokārtošanai. Angļu ierēdnis izšķirsta biezu dokumentu žūksni un pārbauda, vai aizbraucējiem nav kādi noziegumi, un to pašu pēc cita saraksta dara arī vācu kriminālpolicijas ierēdnis. Tad anglis indeka kartītē iespiež zīmogu, ka kandidātam atļauts iecelot Anglijā, viņš iegūst kuģa karti un 5 šiliņus kabatas naudas. Dažs tiek projām jau pēc pāris dienām, bet citam jāgaida nedēļa un vairāk, jo kuģi, kas uzreiz uzņem 500 cilvēku, nepienāk regulāri.

Visa nometne ir baraku pilsēta, kas aizņem vairākus kvadrātkilometrus un sadalīta atsevišķās administrātīvās vienībās, ar savu komandantu katrā un savu „krāsu": ir baltā, sarkanā, zaļā, dzeltenā un brūnā nometne. Anglijas braucēji aizņem pirmās trīs, pārējās mitinās nometnes personāls un viņu ģimenes. Vienai Anglijas braucēju nometnei vadītājs ir igaunis, otrai latvietis, trešai lietuvietis, bet visu kopējā virsvadība nodota mūsu tautietim Juškevicam.

Lielākais pārbaudījums aizbraucējiem še ir ģimeņu šķiršana. Bet angļu ierēdnis saka: „Mēs labi saprotam jūsu nepatiku šai lietā. Bet lūdzam arī iedomāties, vai būs pareizi, ja nometnē un uz kuģa, kur vairums no jums ir vientuļi, liksim visus vienās koptelpās. Pēc tam Anglijā nonākuši jūs atkal tiksiet novietoti kopā." Jāatzīst, ka angļu ierēdnim ir taisnība, un taisnība arī ir, ka, Anglijā nonākot, izšķirtie patiesi atkal satiekas vienā izvietošanas nometnē.

Paiet dienas, un ļaudis, kas Zēdorfā šīs dienas staigājuši ar numuriem pie krūtīm (vieglākas orientēšanās dēļ), atkal pulcējas nometnes laukumā. Autobusi aizved cilvēkus, mantas — smagās mašīnas. Kukshafenā viss rit steigā un labi noorganizētā kārtībā. Īsa, bet asa vācu muitas kontrole, tad katrs aizbraucējs savā kuģa kartē dabū vēl vienu zīmogu un — var doties uz kuģa, kas drīz pēc tam atraisās no pietauvojuma. Pāri Ziemeļjūrai dodas 500 bijušie DP ar visdažādākām domām un cerībām un jūt, ka šis ir pirmais solis atpakaļ uz dzīvi.

Uz kuģa četras reizes dienā izsniegtais, bagātīgais ēdiens, salīdzinot ar nometņu uzturu, liekas gluži karalisks. Par krastā izsniegtajiem šiliņiem kuģa kantīnē var nopirkt cigaretes un braucēji var justies kā īsti brīvkungi glābšanas vestēs, kas jāapliek obligāti. Pa reizei skaļruņos vācu valodā atskan arī aicinājums uzvesties kā godīgiem cilvēkiem, jo četru tautību vidū, kas braucam ar šo kuģi, ir gadījušies kādi, kam jūk jēdzieni par savu un cita mantu. Labi, ka latviešu to vidū nav.

Pēc 24 stundām agrā rītā tālē iznirst jaunās dzīves zeme. Signāluguņi pavada kuģi līdz Hullas ostai, kur jau gaida imigrācijas birojā ierēdņi un katra iebraucēja dokumentā iespiež vēl vienu zīmogu, kas ir īstais tiesību devējs izkāpt Anglijas krastā.

Pirmo iespaidu pelēcīgajā ostas ainavā, kuŗas perspektīvi aizsedz noliktavu masīvi, dod pašapzinīgo ostas strādnieku pulciņš, kas smēķēdams gaida darba stundas sākumu un neliec muguru pār kuģa malu pārmesta cigaretes gala dēļ kā tas allaž bija redzams Vācijas krastā. Tālāk ar kuģa ļaudīm vienā sastāvā redzami zili divu stāvu autobusi. Plkst. 9 DP jau stāv uz „neizpētītās" jaunās zemes, muitas ierēdnis vienam otram liek atvērt rokas somu un, kad tas arī tūdaļ tiek izdarīts, laipni dala savus: „O. K." Aiz viņa zilā uniformā tērpts konstebls omulīgi noraugās pakaļ cilvēkiem, kas zaļajos DP svārkos, laikam, tomēr izskatās savādāki nekā šīs zemes iemītnieki. Caurbraucot Rīgas lieluma ostas pilsētai, šis savādākais cilvēks jūtas kā pasaku valstī? Tīras, spodras ielas, preču pilni veikalu skatlogi, tikama reklāmu uzbāzība, avīžu zēni, ietnes pilnas labi ģērbtu cilvēku, nemitīga vieglo mašīnu un omnibusu straume. Tavu brīnumu! — steidzīgais uz ielas stūŗa pamāj taksometru, bet rāmākais brauc vēl ormanī. Tāda ir aina, kas pilsētai caurbraucot, atklājas pa autobusa otrā stāva logu.

Tagad jau atrodos Market-Harborauas izvietošanas nometnē. Esot te pašlaik ap 400 latviešu. Uz Mančesteru tekstilrūpniecības darbā jau aizbraukušas kādas 40 tautietes un neliels skaits sieviešu un vīriešu arī uz Koventrijas zīda rūpniecību. Tas arī gan pagaidām ir viss. Cik izdevies noskaidrot, tad arī pārējās izvietošanas nometnēs stāvoklis esot līdzīgs. Tātad pagaidām dzīvojam vēl parasto nometņu dzīvi.. Cik esmu runājis ar šejieniešiem, viņu ieskati par tālāko nākotni nav diezcik plaši. Daži mūs, var just, vērtē kā cilvēkus no citas pasaules.

Par šejienes dzīves iespējām vēl nevaru spriest jau tāpēc vien, ka te dažādām precēm dažādās vietās ļoti atšķirīgas cenas un nav vēl arī aptuvena priekšstata par gaidāmo izpeļņu. Pagaidām nometnē saņemam 5 šiliņus nedēļā. Tā kā 20 cigaretes maksā 3 šiliņus 4 pensus, tad šī „kabatas nauda" nav liela, bet jāteic paldies par to pašu, jo pelnīt jau neko vēl nepelnam. Katrs iebraucējs saņēma arī tekstiliju iepirkšanai vajadzīgos kuponus.

Market-Harborauā, jūnijā.

Pēteris Irbe

Nometņu dzīve

Augsburgas Hochfeldas nometnē notikušajās komitejas vēlēšanās ievēlēti: J. Burtnieks, K. Ronimoiss, A. Vītums, E. Būmanis, K. Strīķis, Ž. Upīte un B. Silzars; revīzijas komisijā: V. Šinka, V. Stukelis, A. Zoltners, E. Ozoliņš un V. Hofmanis. Komitejas priekšsēža pienākumus uzņēmies K. Ronimoiss, bet par revīzijas komisijas priekšsēdi izraudzīts E. Ozoliņš.

Virtembergas - Bādenes apgabalā sāktā nometņu pārkārtošana skārs aptuveni 1000 latviešus. Mazās nometnes likvidē un pievieno lielākām. Eslingenā jaunu mājvietu sev atradusi baletmeistara O. Lēmaņa vadītā latviešu baleta trupa. Mūsu dejotāju izlases rīcībā nodos atsevišķu mītni Dama ielā. Uz Eslingenu pārceļas arī tautieši no Kirchheimas, ņemot līdzi savu apavu veiduļu darbnīcu. Šāda veida vienīgais latviešu pasākums trimdā paredzējis darbību vēl paplašināt.

Pie Baltijas universitātes filozofijas fakultātes nodibināts Baltijas bibliografijas institūts, kas vāks visu trimdas laikā ārzemēs rakstīto un iespiesto. Institūts lūdz tautiešus ziedot viņam minētos iespieddarbus. Sakarā ar pārvietošanos uz Angliju un event. arī uz citurieni, daudziem nebūs iespējams laikrakstus, grāmatas, žurnālus uc iespieddarbus paņemt līdz, tie būs jāatstāj. Ziedojot šos rakstus Bibliografijas institūtam, tur tie tiks saglabāti mūsu tautai. Sūtījumi adresējami vai nu rektoram prof. E. Dunsdorfam, vai filozofijas fakultātes dekānam prof. E. Sturmam: DP University Study Centre Pinneberg, Pinneberg bei Hamburg (24b).

Lībekā ieradies un turienes Artilerijas kazarmju nometni apmeklējis Dienvidafrikas militārās misijas vadītājs ģen. Armstrongs. Ģenerālis iepazinies ar nometni. Lībekā domā, ka viņa apmeklējuma nolūks bijis vākt ziņas par baltiešu darba spēku varbūtējai emigrācijai uz Dienvidafriku.

Ansbachas novada UNRRAs vadība nolēmusi izveidot padomi, kuŗā ieiet pa vienam pārstāvim no visām baltiešu tautām. Latviešus padomē pārstāvēs Franku novada latviešu nometņu apvienības ģenerālsekretārs R. Nīkurs. Padomes sēdēs piedalās arī LCK kancelejas priekšnieks J. Venners kā mūsu centrālās pārstāvības pilnvarotais.

Darba noteikumi laukstrādniekiem

Malvernā, Anglijā, jau paziņoti darba noteikumi, uz kādiem iesaistīts Anglijas lauksaimniecībā strādājošos. Tie, starp citu, nosaka: jādzīvo būs nometnēs, pa 2—3 cilv. vienā istabā. Strādājošie nometnes kopgaldā saņem brokastis, pusdienas un vakariņas, bet launagu būs jāņem līdzņemšanai uz darba vietu. Ja darba vieta tuvāk par 2 jūdzēm (3,2 km), tad jāierodas kājām, bet ja tālāk, tad izsniegs lietošanā divriteņus vai atvedīs ar auto. Ja ceļš no nometnes uz darba vietu ilgtu vairāk par vienu stundu, ceļā pavadīto laiku ieskaita darba laikā.

Darba laiks noteikts 48 stundas nedēļā un alga 80 šiliņu vīriešiem. Sestdienās darbu izbeidz pl. 13. Par virsstundām, kas paredzētas vasaras darba sezonā līdz pat septembrim, maksā 2 šil. 1 pensu par stundu. Virsstundas sestdienu pēcpusdienās un svētdienās apmaksā ar 2 šil. 6 p. stundā. Ja no strādnieka neatkarīgu iemeslu dēļ strādā mazāk par 48 st. nedēļā, jāsaņem pilns nedēļas atalgojums. No atalgojuma par uzturu un kopmītni atvelk 26—30 šil. nedēļā.

Kur būs panākta laba saprašanās starp saimnieku un laukstrādnieku, iespējams, ka strādniekam piedāvās dzīvokli uz vietas. Par to nedrīkst ņemt vairāk par 3 šil. 4 p. nedēļā.

Par ko jābūt skaidrībā

Anglijas darba ministrijas pārstāves Lībekā G. Robertse un M. Gething paskaidrojušas, ka uz Angliju aizbraukušo strādnieku Vācijā palikušās ģimenes arī turpmāk apgādās UNRRA, bet pēc tās likvidācijas IRO vai britu kontrolkomisija. Uz jautājumu, kādas izredzes tiem, kas grib braukt uz Angliju tikai kopā ar ģimeni, pārstāves atbildēja: „Priekšroku dod tiem, kas ar mieru braukt vieni. Oficiāli par braukšanu kopā ar ģimenēm mums vēl nekas nav zināms, bet personīgi domājam, ka tādas iespējas varbūt radīsies, kaut gan var gadīties arī, ka Anglijas vajadzības pēc darba spēka būs apmierinātas un akcija izbeigsies pirms strādnieku braukšanas kopā ar ģimenēm. Mūsu valdība uzņēmusies saistību pārvest ģimenes tikai tiem, kas jau devušies darbā vieni."

Par pārvedamo ģimenes locekļu jēdziena plašumu paskaidrots, ka noteikumi nosaka, ka apgādājamie ir sieva un bērni līdz 16 gadiem. Galvenais tomēr esot spējas savus piederīgos Anglijā uzturēt. Ja aizbraukušie Anglijā iekārtošoties un pietiekami daudz nopelnīšot, tad tie varēšot lūgt individuālas ieceļošanas atļaujas arī citiem tuviniekiem. Atgādināts, ka „Westward-Ho" nav vis emigrācijas, bet darba spēka vervēšanas plāns. Tas pats esot attiecināms arī uz darba nespējīgajiem, piem., invalidiem. Ja aizbraucēji Anglijā kārtīgi uzvedīšoties, izrādīšoties labi strādnieki un labi pelnīšot, tad varēšot ierosināt arī Vācijā palikušās latviešu daļas pārvešanu uz Angliju.

Visiem, kas dodas uz Angliju, esot jābūt skaidrībā, ka būs jāstrādā fizisks darbs, vienalga, kāda bijusi līdzšinējā profesija. Tāpēc arī pašreiz pārvedot tikai fiziska darba spējīgos. Par atbalstu slimības gadījumos gādāšot valsts sociālā apdrošināšana, kuŗai iemaksas izdara darba devēji un darba ņēmēji. Pēc 5 gadiem ieceļotāji, ja tie izrādīšoties labi pilsoņi, varēšot lūgt Anglijas pavalstniecību. Pārcelšanas izdevumus no Vācijas segšot Anglijas valdība un tie vēlāk nebūšot jāatmaksā.

Lai DP kļūtu par mežstrādniekiem Kanādā, viņiem jāšķiŗas no ģimenēm

Pagājušā nedēļā Lībekā ieradās Starpvaldību bēgļu komitejas pārstāvji un informācijas sapulcē ziņoja par Kanādas darba piedāvājumu mežstrādniekiem.

Kanādas pārstāvji norādīja, ka Kanādai vajadzīgi fiziski spēcīgi strādnieki papīrmalkas sagatavošanai. Jāstrādā būs pie koku nolaišanas un sazāģēšanas. Dzīvošana mežā nometnēs pa 60—80 cilvēku vienkopus, apm. 2 dienu braucienā pa dzelzceļu no piekrastes ostas, t.i., tālu no apdzīvotām vietām. Izpeļņa paredzēta 6 dol. 20 centi dienā. Viens dolars 20 centi dienā jāmaksā par mitināšanos. Nometnē varēšot iegādāties drēbes par mērenām cenām. Pēc 4 mēnešiem atvaļinājums apm. 2 nedēļas, ko varēšot pavadīt apdzīvotās vietās. Tā kā Kanādas mežstrādnieki ir par lielākai daļai vienīnieki un nometnēs nav iespējams novietot ģimenes, tad pieņems tikai vieniniekus vai precējušos, kas varēs pierādīt, ka viņi šķīrušies vai ar ģimeni kopā nedzīvo. Varbūt vēlāk Kanādas valdība apsvēršot iespēju ieceļot ģimenēm individuāli, bet pašreizējā šēmā tas neesot paredzēts.

Kanāda ielaiž DP kā mežstrādniekus un sagaida, ka viņi šai darbā arī paliks. Pirmajā laikā darba vietu mainīt nevarēšot. Uz jautājumu, vai visu mūžu būs jāstrādā tikai mežā, pārstāvji atbildēja, ka pēc iepazīšanās ar apstākļiem Kanādā varbūt varēšot iegūt Kanādas pavalstniecību un savu dzīvi attiecīgi pārmainīt.

Reģistrācija meža darbiem Kanādā Lībekā jau iesākta. Jūlija vidū paredzēts pirmais transports. Rīgas nometnē, kas pārkārtota par Kanādas strādnieku pulcēšanās vietu, jau ieradušies 262 vīrieši, starp tiem arī latvieši, no Flensburgas, Ķīles un Šlezvigas nometnēm.

S.

Tā mīlestība vien ir tā…

DAŽI TRŪCĪGI SKAITĻI LIELĀM PĀRDOMĀM

Angļu militārā pārvalde nesen paziņoja, ka tā piešķirs DP tiesības arī tām vāciešiem, kas apprecējušās ar pārvietotām personām. Pamatojoties uz šo rīkojumu, Lībekā līdz šim jau 9 latvieši iesnieguši paziņojumu par laulībām ar vācietēm, lūdzot piešķirt tām DP kartes un tiesības nometnes dzīvei. Lībekas latviešu pārstāvis J. Miezis, kuŗam uzdots kārtot šī jautājuma formālitātes, kādā sarunā izteicies: „Var vērot, ka, izraugot sev dzīves biedres starp svešatautietēm, latviešu jaunekļi ir bijuši ļoti izvēlīgi." Par jaunajām DP dāmām zināms sekojošais: viena no tām ir kādas nelielas pilsētiņas birģermeistera meita, 1 — mašīnrakstītāja, 1 — techniskā zīmētāja, 1 — pārdevēja un 1 — kažoku šuvēja. Vienu dāmu šo laulību dēļ tēvs izdzinis no mājas, bet otru sākusi vajāt dzīvokļu pārvalde.

Šķiet, ka šie 9 gadījumi gan nebūs vienīgie. Vispirms jau sludinājumu dēlis pie kādas autu piestātnes Lībekā vēl arvien stāv kā stāvējis un uz tā 20 latviešu jaunekļu „nopietnā nolūkā" piedāvā savas sirdis. Otrkārt, jauno pāru reģistrēšana vēl nebūt nav nobeigta. Treškārt, reģistrējas tikai tie pāri, kas vēlas dzīvot nometnēs. Tie gadījumi, turpretim, kad jaunie pāri iet dzīvot pie sievas, paliek mūsu iestādēm nezināmi. Protams, tomēr, ka ir — arī Lībekas rajonā zināmas 2 lauku meitas, kas iegātnī. Pie šī gadījuma būtu piezīmējams, ka Vācijā starp latviešiem ir ļoti liels vīriešu pārsvars, un ka no latviešu sievietēm dažas ir precējušās gan ar angļiem, gan arī citu tautību ārzemniekiem.

Dažas vēstules, kas pēdējā laikā rakstītas no Anglijas, atrodamas šai pašai problēmai veltītas īsas piezīmes. Pēc rakstītāju vērojumiem mūsu jaunie vīrieši Anglijā tiekot „atzinīgi" un vienam otram ceļā uz vīra kārtu vairs nestājoties priekšā šķērslis — kaut cik jāiemācās angliski.

Mums šķiet, ka, sniedzot šīs ziņas, būsim ierosinājuši tautkopības interesentus plašāk aplūkot jautājumu par latviešu ģimenes veidošanos svešumā.

D.

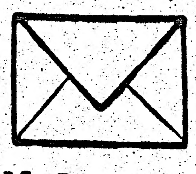

VĒSTULES REDAKCIJAI

M. Lorbergs, Mildorfā

KĀPĒC ĀRZEMNIEKI ATRODAS VĀCIJĀ?

Vācu preses uzbrukumi DP pēdējā laikā, liekas, sāk mazināties. Mazākais vācu presē parādās arī raksti, kas ar atzīstamu objektīvitāti vērtē ārzemnieku stāvokli Vācijā. Tā „Oberbayerisches Volksblatt" nupat ievietojusi šādu rakstu:

„Nesen pie mums atnāca kāda kundze un gribēja zināt, kādēļ īstenībā ārzemnieki un tā sauktie ar varu atvestie nav jau sen nosūtīti uz savām dzimtenēm vai kur citur. Tādā gadījumā mums, vāciešiem, tūlīt būtu vairāk ko ēst un arī melntirdzniecība izbeigtos. Es atbildēju sekojošo: — Mildorfā un tās apkārtnē vēl arvien atrodas dažas DP nometnes. Vai jūs zināt, ko nozīmē DP? — DP ir „displaced persons", brīvi tulkojot, cilvēki, kas atrauti dzīvei, tātad cilvēki, kam steidzīgi nepieciešama palīdzība, jo viņi ir pazaudējuši kontaktu ar normālo dzīvi. Bet tas nav noticis aiz viņu pašu vainas, cienītā kundze, nē, — tas noticis kāda režīma dēļ, kuŗa eksponents bija zināmais Hitlera kungs, kas, pateicoties mūsu piepalīdzībai (pasvītrojums oriģinālā, tulk.), varēja atļauties divpadsmit drausmīgus gadus iztrakot savas naida un atriebības jūtas, visvairāk koncentrējot tās uz tiem, kas pašreiz atrodas nometnēs un kuŗiem, pēc jūsu domām, pēc iespējas ātrāk vajadzētu pazust. Daudzi tūkstoši viņu draugu tika likvidēti. Vai tas nav mūsu svētākais pienākums šiem pārpalikušiem, kas ar brīnumu no nāves izglābušies, dot iespēju miesā un garā atveseļoties?

Liels ir to DP skaits, kas vislabprātāk jau šodien vēlētos atstāt nometnes un izceļot uz ASV, Braziliju vai Palestīnu, lai rastu tur jaunu dzīvi un eksistenci. Diemžēl, pagaidām šīs iespējas vēl nav dotas.

Jūs puriniet galvu, cienītā kundze? — Pavisam nepareizas ir Jūsu domas, ka vācu tautai bez ārzemniekiem būtu vairāk ko ēst. Arī melno tirgu ārzemnieki neuztur tādā mērā, kā jūs to iedomājaties. Protams, atrodas ārzemnieki, kas piedalās melntirdzniecībā, bet ar šo grupu visus DP indentificēt būtu tikpat nepareizi, cik nepareizs ir apgalvojums, ka visa vācu tauta piedalās melnajā tirgū.

Vācu tautai iet gaužām bēdīgi, pa daļai varbūt arī tādēļ, ka ārzemes vēl nav pārliecinātas par mūsu nopietno gribu visu slikto par labu vērst. Šie DP, kuŗus jūs — ātrāk, jo labāk — labprāt redzētu pazūdam, arī ir mazs nodalījums lielajā vācu tautas slikto par labu vērst komplektā."

Ilmārs Krasts

Pēcpusdienas koncerts mūzejā

MŪSU LĪDZSTRĀDNIEKA VĒSTULE NO BOSTONAS

Nemīlīgā, lietainā pavasara dienā, kad piedevām kungu cepures un dāmu svārkus cilā negants vējš, skaistā Bostonas apstādījumu rajona vidū mūsu auto apstājas pie dīvaina nama, kas ar pirmo acu uzmetienu visvairāk atgādina cietumu. Taisnību sakot, redz tikai varen augstu ķieģeļu mūri un mazas durvis tajā, kurām blakus misiņa plāksnē izgrebts uzraksts saka, ka šis ir kādas dāmas vārdā nosaukts mūzejs — „The Isabella Stewart Gardner Museum".

Šurp braucot zināju tikai, ka dodamies noklausīties jaunas, ļoti spējīgas amerikāņu vijolnieces koncertu, tālab esmu mazliet pārsteigts. Esmu dzirdējis koncertus koncertzālēs, koncertus operās, koncertus baznīcās un koncertus brīvā dabā, bet koncerts mūzejā man gadās pirmo reizi mūžā. Bet aiz mazajām durvīm, kur pašaurā priekštelpā mūsu cepures un mēteļus laipni atņem divi kungi, tikpat laipni atraidīdami dzeŗamnaudas, cits pēc cita atklājas vairāki gluži negaidīti pārsteigumi.

Dodoties dziļāk nama iekšienē, man jāiet gaŗām mazam lodziņam, kas pārāk atgādina parastu kasi, un automātiskam personu skaitītājam, kas tikpat stipri atgādina līdzīgu ierīci apakšzemes vilcienu stacijās, lai veikli neķertu pēc naudas maka. Atkal kāds laipns kungs diskrēti pačukst ausī: „Free". Par spīti šīs pēcpusdienas debitantes jau diezgan slavenajam vārdam, koncerts tātad ir par brīvu. Ļoti patīkams pārsteigums. Kad Bostonā koncertē Menūhins, Horovics, Heifecs vai Andersene, tad mākslas baudījums jāatsveŗ ar kādiem trim dolāriem, bet, Metropolitana operai šeit viesojoties, jāapmierinājas ar plakātu izlasīšanu, jo dārgu dārgās biļetes izpārdod jau mēnešiem iepriekš.

Daži soļi uz priekšu jūs piepeši pārliecina, ka viss cietumam līdzīgā nama skaistums vērsts uz iekšpusi. Jūs atrodaties pagalmā, un šajā pagalmā valda vasara. Zied hortenzijas, chrizantēmas un vēl citas puķes, kuŗu nosaukumu jūs nezināt, senlaicīgos marmora baseinos burbuļo zaļš, caurspīdīgs ūdens, gar renesanses laikmeta venēciešu arkām apvijušās efejas izgaro vieglu trūdu smaržu. Paveŗoties uz augšu, jūs redzat to pašu venēciešu pils stilu līdz pašam nama ceturtajam stāvam, kur gaišs debesu četrstūris ļauj šīs dienas lietainajai krēslai nokāpt dārza dziļumā. Stikla kupols noslēdz ieeju lietum un aukstumam.

Pagalmu gredzenā tur kolonnām balstīta galerija. Soļojam ap to. Ik pagrieziens sienā atklāj pa kādai mākslīgi izveidotai grotei ar ūdens baseiniem, vīteņu augiem un laika zoba sagrauztai marmora statujai.

Galerijas stūrī uz maza galdiņa sakrautas šī nama piemiņai domātas pastkartes un bedekeri. Steidzos vienu iegādāties un ātrumā izšķirstu. Tikai tagad redzu, ka Gardneres kundzes mūzejs patiesi ir lielām vērtībām bagāts, jo gleznu katalogs uzskaita vārdus, kuŗus dzirdot cepure jātur rokās. Frančesko Ubertini — Dāma ar puķu pušķi, della Vecchia — Nebukadnecara statujas apbrīnošana, Bellini — Madonna ar bērnu, Botičelli — Lukrecijas traģēdija, Rafaēla — Grāfs Tomasso Ingirami un Pieta, Rembranta Pašportrets. Un tad vēl Holbeins, Dīrers, Van Deiks, Vermērs, Rubenss Tjepolo un Benvenuto Čellini . . . manas ģimnazijā iegūtās mākslas vēstures zināšanas ar oriģināldarbiem top izsmeltas un pārsniegtas. Steigā aizveŗot katalogu (jo pulkstenis vēsta koncerta sākumu), vēl 17. lappusē pamanu ierakstu: „Bronzas kāja. Grieķu (?), ne jaunāka par 5. g. s. pr. Kr." Cienību pret vecām kājām, bet man nepatīk, ka tā novietota zem tā paša stikla, kur, vēstures putekļiem pasargāta, atpūšas Bellini Madonna ar bērnu.

Tad mēs esam koncerta zālē. Vietas te tikai kādiem 200 klausītājiem un dažu minūšu laikā tās arī piepildās. Pie medību pils stilā dēļiem apšūtām sienām karājas milzīgi, izbalojuši gobelēni, bet to starpās piestiprināti červeļu červelēs mākslīgi izkalti kandelabri ar elektriskām svecēm. Apbrīnoju vēl grīdu, par kuŗu spriežu, ka tā izlikta holandiešu vāpētiem podiņiem. Bet var jau būt, ka arī šī ir sena Venēcijas mode.

Uz divi pakāpieni augstas estrādes no zāles senlaicīguma mazliet atšķiŗas milzīgs melns flīģelis. Spinets tā vietā izskatītos labāk, bet iespaidu mīkstina apsūbējuša sudraba kroņlukturos degošo vasku sveču gaisma.

Nu nāk pati koncertante, un mēs cītīgi aplaudējam, vēl mūzikas nedzirdējuši. Proti, viņa, t.i., koncertētāja, ir jauna, skaista un tērpusies brīnišķīgā renesanses stilā ieturētā vakartērpā. Viņas vārds programmā rakstīts: Mariam Burroughs, bet kā to izrunā, nezinu. Pavadītāja ir jauna un ne mazāk pievilcīga izskata armēniete.

Jau pēc pirmajām Bacha sonātas taktīm jāsaka, ka abas savu lietu prot teicami, bet profesionāls klausītājs ar uzslavu nemēdz pārsteigties. Bet kad nākošajā pusstundā sveču gaismas un lielo venēciešu gadsmita smaržas apvīts ir izskanējis Mocarta A-majora vijoļkoncerts, esmu pagalam pievarēts un visi citi klausītāji arī. Mariama (varbūt, kā jau teicu, to izrunā citādi) spēlē ar apbrīnojamu drošmi, eleganci un pārdzīvojuma spēku. Un taisni tik precīzi, cik Mocarts to prasa, bet viņa prasībām sekot taču nav viegli.

Ceļā uz mājām ar interesi klausos sava pavadoņa, Bostonas operas latviešu mūziķa, paskaidrojumos. Kataloga priekšvārdā biju īsumā iepazinies ar 1840. gadā dzimušās un 84 gadus vēlāk mirušās Gardnera kundzes biografiju. Tur izlasīju, ka cēlās dāmas senči konstatējami jau apsūnojušā Anglijas senatnē, un Amerikā pirmais no viņiem ieradies kopā ar pirmajiem puritāņu izceļotājiem. Gribot negribot atzinu, ka aristokratija eksistē arī šajā viscaur demokrātiskajā zemē. Bet pavadonis mani ātri izcēla no mākoņiem. Lūk, Gardnera kundze, bagāta kļuvusi, velti pūlējusies iekļūt īsto aristokratu jeb, kā tie šeit tiek dēvēti — „zilasiņu" — aprindās. Tad viņa pasākusi draudzēties ar mākslām un viņu kopējiem. Rezultātā radusies šī māja, kur viņa novietojusi savas Eiropas „medībās" iegūtās mākslas trofejas, kas aptveŗ laiku no 1000 gadiem pr. Kr. līdz mūsu dienām. Mirstot Gardnera kundze novēlējusi savu dārgumiem pilno māju amerikāņu publikai. Īpaša komiteja gādā, lai mūzejs allaž būtu apkopts un joprojām turpina rīkot koncertus, kuŗus Gardnera kundze iemīļojusi savas dzīves otrajā pusē. Māksliniekiem atlīdzību maksā īpaši šai vajadzībai atstāts fonds, un tāpēc, lūk, arī ieeja šajos koncertos ir brīva.

Lietišķi paskaidrojumi allaž aizbaida poēziju. Taču Mocarta koncerta dēļ biju ar mieru aizmirst vēsturisko prozu. Tikai pie mājas durvīm pieturot, man ienāca prātā, ka neesmu apskatījis ne Rafaelu, ne Rubensu, ne Veŗmēru.

Tāpēc kādu dienu atkal noiešu turp. Gremdējoties Čellini vai Van Deika mākslas apbrīnošanā, aizmirsīšu aristokratiskā nama plēbejiskās nesaskaņas un teikšu Gardnera kundzei lielu paldies.

Kas un kur?

Starptautisko jaunatnes grāmatu izstādi Hamburgā apmeklējušas 63.000 personu. Izstāde sāka savu ceļojumu pagājušā rudenī Minchenē, apmeklējusi arī Berlīni un tagad pārceļas uz Hanoveru.

Berlīnē sāks uzņemt filmu, kuŗas darbība noris 2000. gadā. Ar galveno lomu šinī filmā savu karjēru atjaunos Ženija Jugo.

Padomju Savienība šogad esot nodomājusi publicēt 430 miljonus sējumu grāmatu 50 valodās, ziņoja „Moscow News". Šī programma aptveŗot 23.000 grāmatu, uz katru PSRS iedzīvotāju iznākšot caurmērā vairāk par divi sējumi.

Džēms Tērbers
(James Thurber)

Maza meitenīte un vilks

Kādā pēcpusdienā liels vilks tumšā mežā gaidīja mazu meitenīti, kam vajadzēja nākt gaŗām ar pārtikas grozu savai vecmāmiņai. Beidzot arī mazā meitenīte tiešām nāca. „Vai tu nes to grozu savai vecmāmiņai?" jautāja vilks. Mazā meitenīte teica: „Jā." Tad vilks jautāja viņai, kur viņas vecmāmiņa dzīvo, mazā meitenīte pastāstīja, un vilks pazuda mežā.

Kad mazā meitenīte atvēra savas vecmāmiņas nama durvis, viņa redzēja, ka gultā guļ kāds ar naktscepuri un naktskreklu mugurā. Bet jau no divdesmit piecu soļu atstatuma viņa redzēja, ka tā nav vecmāmiņa, bet vilks, jo pat naktscepurē un naktskreklā vilks neklūst līdzīgāks vecmāmiņai kā Metro Goldvin-Maijera lauva prezidentam Kalvinam Kulidžam. Tā nu mazā meitenīte izņēma automatisku pistoli no sava groza un vilku nošāva.

Morāle: Mūsu dienās vairs nav tik viegli piemānīt mazas meitenītes kā agrākos laikos.

Fricis Dziesma

Senīga dzeja

Gadi, ko vēl tikai ceram,
reiz būs jau pagātnē tāli.
Susēs pamazām jūras
un pametīs dibinā sāli.
Izmirs zvēri un augi,
nāks jauni, kas nedzimtnē mita,
saulei mainīsies gaisma,
un zvaigžņu spilgā būs cita.
Lietus noskalos kalnus,
ar plūdiem pacelsies lejas,
jaunas pilsētas izaugs,
un ļaudīm būs citādas sejas —
taču mūžīgi mūžam
ar neizmainīgām slāpēm,
baigām dzīvības alkām
un bargām skaistuma sāpēm
reibs tie no senīgas —
tīras un neaizkaŗamas dzejas.

Chronika

Ilustrētā Vārda jūnija n-rs iznācis ar Volfganga Dārziņa, Aleksandra Liepas, Mirdzas Timmas, Rasmas Galenieces, Herberta Sila, O. Akmentiņa, A. Šmita beletristiku un dzejoļiem, ar J. Zvirbuļa un H. Sila zīmējumiem, Eslingenas dziesmu dienu uzņēmumiem un citām ilustrācijām.

Reitera koŗa koncerts 31. maijā noticis Stokholmas lielajā Koncertu namā ar lieliem panākumiem. Pusi programmas vajadzējis atkārtot.

Prof. Dr. E. Dārziņš ar kundzi, literātūras kritiķi Annu Dārziņu pārcēlies dzīvot uz Eslingenu.

Papardes zieds

Katrā pasākumā ir savs „vājais punkts". Jāņos šo vājo punktu sauc par papardes ziedu. Bet vājos punktus vajaga mācēt pārvarēt. Es to bez papildus pārtikas devām un drēbju komisijas piešķīrumiem pārvarēju — līdzu mieru! — pirms vienpadsmit gadiem pilnīgi legālā laikā — Jāņu naktī — mazliet nelegālā vietā — kaimiņa birzē, vienpadsmit kilometrus no Limbažiem. Mans papardes zieds uzplauka un no tā laika es viņu saucu par Emīliju.

— Jā, toreiz! Tad jau papardes ziedu atrast nebija nekāda māksla, — iebildīs vienpusīgās audzināšanas upuri. Nekā, es atbildu. Māksla vienmēr, īpaši svētkos, un vēl īpaši Jāņos, ir visvarīgākā lieta. Germāņi tikai mūsu mākslas izpratni ir samaitājuši, kaut gan tieši tagad paveikt tādu mākslas darbu, kā es to izdarīju pirms vienpadsmit gadiem vienpadsmit kilometrus no Limbažiem, ir visvieglāk. Vieglāk tāpēc, ka te daba straujāka un papardes ziedi izplaukst ātrāk, nereti pat dažas nedēļas pirms laika.

Pavisam cita lieta ir citiem Jāņu nakts pasākumiem. Kaut vai ar pašiem Jāņiem kā cilvēcīgiem objektiem. Cik ir Jāņu, kas nepārsniedz metru? Gunāriņi, Ģirtiņi un citi „iņi" mudž un kust. Bet kur Jānītis? Jāņi klāt, bet Jāņu pašu tikpat kā nav. Viņi ir mazumā. Tāpēc vajadzētu dibināt komisiju, kas rūpētos, lai mūsu tautas skaistākiem svētkiem neiznīkst to pamats. Ja cilvēks tomēr tādi komitejai nebūs, vismaz es, kā autors, un pāris piegādātāju [illegible] nodarbinātu uztura devas un cigaretes.

Bet ko es gribu teikt? Jāņu vājie punkti pašreizējos apstākļos vēl ir alus, siers, darva, mūzika un līgo dziesmas. Germāņi alu nepazīst. Tas, ko viņi dara un dzer, ir sula. Alus tur iznāk tikai tad, ja, kā saka, lasa no otra gala. Darva visa izmantota baraku jumtu labošanai un tādi atlikti tikai tādi „erzac" materiāli. Par sieru nerunāsim. Siera nav. Ir tikai siera caurumi, ko sauc par gaisu. Jāņu sieru tātad varētu atvietot, bet vēl tikai neviens nav paticis ar ko?

Tas ir apmēram tāpat kā mūsu nometnē bija ar gaļu, taukiem, kartupeļiem, cukuru un citām kalorijām. Vienā jaukā dienā visus tos atvietoja ar auzu pārslām. Mūsējie, diemžēl, nebija sajūsmināti, kā vēlāk izrādījās ar nezinātājiem piedzīvojumu trūkuma dēļ, jo auzu pārslas, kā izrādās, ir ļoti labs un vērtīgs produkts, arī garšojot labi, ja vien pareizi sagatavojot. Piemēram, pārslu tume pienā, ar pārslu biezputra ar marmelādi vai cukuru. Sieru, jādomā, var atvietot ar 3,6% pilnpienu, ja to ieskābē, nokāš, uzkarsē, kas šajā procesā rodas, samica ar olām un ķimenēm un noliek zem sloga. Pat no brandvīna mīļotājiem ir dzirdēta pamācoša atziņa: „Kam mums dzert dranķa veselībai kaitīgo alkoholu, ja ir Ierga."

Paliek vēl viens Jāņu punkts — skanīgākais punkts — līgošana. Ta nebūs problēma. Sākumā dziedāsim viens otram, tad vēlreiz visi kopā viens otram, līdz sauksim papardes ziedam. Tikai ieklausieties, lai [illegible] nesaka „morgā"!

Uz to — arī šogad līgo!

Mets Metums

Jānis Veselis

TEIKSMA PAR MANU MŪŽU

(2. turpinājums)

2.

Tagad sākās manā dzīvē jauns posms: iepazinos ar cilvēkiem, kas skāruši mani tik stipri, ka vēl šobrīd redzu viņu sejas, vaibstus, kustības, dzirdu balsis aiz caurspīdīga šķidrauta, jo daudzu vairs nav, citi tālu, gadiem neredzēti. Tagad es pilnīgi ieraudzīju savas dzimšanas mājas, upi, līčus, laukus. Pirmajā dienā gāju izpētīt upi, izstaigāju līčus, pat Kāžu līci līdz Vilku braslam, kur ūdens krākdams gāzās pār slieksni no atora Raganu dzelmē. Ziedēja pureņi, ievas gar upes krastu. Aizkūkoja dzeguze sapņos par Runtiņu silu.

Mājās bija daudz ļaužu, ne tā, kā Albretos, kur mēs bijām tikai viena ģimene. Kalps Jorģis Bračs, pavecāks vīrs ar garenu, gludi skūtu seju, apaļiski apcirptiem matiem, ar savu sievu un ļoti daiļu septiņpadsmitgadēju meitu Māruku, kuŗai mati zaigoja kā tumšs zelts, cekulā sasukāti uz pieres. Māruks ar mūsu gaitnieci Čara Minnu, kas arī bija skaista, stipra jaunava ar ducīgu augumu, tumšbrūniem matiem, augstām krūtīm, bet piņņainu ģīmi, par ko viņa bija noskumusi, jo domāja, ka tādēļ viņu neviens neprecēšot, gulēja pa vasaru puišu klētiņā. Vectēvs par to zobojās, ka nu abas gaidot puišus.

Mātes tēvs Pēteris Kalviškis, mans otrs vectēvs, dzīvoja ar mammuku savā kambarī blakus puišu lielajai istabai. Viņš retāk rādījās ārā, nebija arī tik jautrs kā tēva tēvs. Viņš saņēma diputātu, ko tēvs ik rudeni viņam atbēra viņa klēts arodos. Mātes tēvs skuvās, viņa vecīgā seja tāpēc bija pelēka kā rupju miltu blīnis; manam vectēvam turpretim bija balta, kupla bārda. Arī rakstūrā abi vectēvi atšķīrās. Jorģis bija ātrs, dusmīgs, lamājās, kamēr Pēteris paglabāja saimniektēva cienību. Tomēr Jorģi kaimiņi drīz iemīļoja viņa jautrības, asprātības dēļ, kamēr mātes tēvu laikam nemīlēja neviens.

Par ganu bija saderēts Jaunvesmaņu Janka, piecpadsmitgadējs, taču labi noaudzis zēns, Braču Māruka skolas biedrs. Abi viņi tovasar ļoti draudzējās. Liekas, bija arī pirmā mīlestība. Kad meitas vakaros upē mazgāja kājas, tad katrā ziņā Janka tur bija klāt. Ilgi skanēja jautri kliedzieni no upes. Mēs abi gulējām uz klētsaugšas, bet vajadzēja Mārukam tikai pasvilpt vai iesaukties sētsvidū, lai bija cik vēls būdams, Janka tūdaļ bija kā sprūdzens pa spāres galu zemē, nemeklēdams pat kāpnes. Kad upe pēc lietus uzplūda, ūdens duļķains vēlās, tad viņi sapeldēja pat kopā, Janka pasniedza Mārukam atora Plataušu pusē norautu ūdensrozi. Tā bija jauka, karsta ganu mīlestība, ko es, mazāks būdams, vēroju ar skaudību, jo mani lielās meitas neredzēja. Janka nākamā ziemā pie savas mātes Pakuļu Čaros nomira, jo bija uznākušas lipīgās bērnu masalas ar difteriju. Māruku redzēju gauži raudam, pinam brūklenāju vainagu savam draugam, ko es nevarēju pavadīt kapos, jo pats biju saslimis ar masalām. Starp citu, šai Āniņu gadā biju pirmo reizi bērēs, jo bija nomiris Brača brālis netālajos Bērzejos. Kaut gan kalpa vīrs, tomēr uz Nagļu kapiem viņu izvadīja ar godu. Bēres bija lielas. Jautrā Māruka, kam smuidrās kājas nestin nesās uz dancošanu, otrā bēŗu dienā pavedināja citus uz deju, apgriežot dažu kārtu Bērzeju puišu galā, jo kur, kad vēl sanākšot tik daudz jaunu ļaužu kopā kā bērēs. Nelaiķis krusttēvs esot vēlējis viņai dancot.

Vispār tikai še iepazinos ar visādām paražām, rotaļām, līgamību, svētku svinēšanu. Tikko atbraucām, laida govis ganos. Vakarā tās nāca mājās appušķotiem ragiem, gans saņēma spaini auksta ūdens uz galvas. Tad sākās vispārēja rumulēšanās. Zibēja spaiņi, ķipji, stopi pa gaisu, izgāzdami ūdens strūklas no aizdurvēm, ceriņu krūmiem, aizpakšķiem. Atveŗot klēti, pēkšņi tev gāzās virsū ūdens blāķis. Ganu Janka, abas meitas, Minna, Māruks drīz bija slapjas līdz ādai. Ar to vien nepietika. Drīz tie bija pie upes. Minna ar tēvu cīnījās upē, samirkdami gluži. Pēc tam bija pienīgs gads. Māra svētīja ganāmo pulku, gana modrību, lai gan neāriskajās ganībās lopiem jau ap Jāņiem nebija ko grauzt.

Jāņos dzirdēju plašu, daiļu līgošanu. Uguņis — izbrauktas maules — dega Kāžu kalnā, Pakuļos, Svajānos. Mūsu mājās atnāca līgot kaimiņu Kannenieku puiši, meitas. Tur bija pašā saimnieka glītās duktes: vecākā gaišmate Anna, jaunākā tumšmate Marija, kam bija lielas, spožas, sapņainas acis skaistā, baltā sejā. Marija, drusku skolojusies, dzīvojusi Rīgā, izskatījās ļoti smalka, bet nevairījās lauciniеku prieka, izdarību. Gaitnieces, spēcīgi noaugušas, sārtas, ar krūtīm, kas plēsa blūzes pušu. Mauli aizdedza aploka pļaviņā pie vecās kalves vietas, kur manas mātes vectēvs bija kalis (no tam laikam arī uzvārds Kalviškis), bet tagad pamati tikko saskatāmi. Māte dalīja sieru, siltus pīrāgus no sieta. Tad sākās līgošana. Aplīgoja visus un katru. Kad aptrūka pašiem dziesmu, no Kanneniekiem atnesa Rotu, kur Jūsmiņā bija sakārtojis līgotnes drāmā. Tās varēja dziedāt visu nakti, pa starpām gāja rotaļas. Man visvairāk patika „beidzamais pāris", kur bija jāskrien, lai priekšā stāvošais nenoķertu kādu no pāra. Ja stāvēju pārī ar Mariju vai Māruku, tad vienmēr raudzīju tās noķert, kaut, varbūt, viņām arī nepatika būt pārī ar knauķi. Taču rotaļa palika rotaļa, tās likumi jāievēro. Tā pagāja nakts. Uzlēca saule. Neviens nebija apmiegojies. Meitas aizgāja, izslauca govis, izdzina ganus, ko parasti Jāņos uzņēmās vecākas sievas: Bračiene, Ilža vai pat mammuks. Aizlīgoja Jāņi, aizlīgoja vasara. Nekad manā mūžā nav tik daudz dziedāts, svinēts, līgsmots kā tovasar.

(Turpinājums sekos)

Mirdzas Grikes deju vakars Augsburgas operā

Nac. operas baleta pirmo lomu dejotāja Mirdža Grike, kas trimdā labu laiku bija pazudusi no viņas talanta cienītāju redzes aploka, atkal dejo, apciemodama tautiešus nometnēs un viesodamās arī cittautiešu publikas apmeklētās mākslas iestādēs. Pag. nedēļā notika viņas deju vakars Augsburgas operā. Dzimtenē mūsu izcilākie baletdejotāji laiku pa laikam sarīkoja patstāvīgus deju vakarus, kuŗu programmas mēdza būt citāda, vairāk individuāla un intīma rakstura, nekā to pašu dejotāju sniegumi lielajos operas baleta uzvedumos, rādot privātu studiju, pašu ierosmes un fantazijas piepildījumus. Grikes vakara programma bija apm. šāda rakstura. Daļa — viņas skolotāju ārzemēs Morenas un Preobraženskas iestudējumu, pāris klasisko baletu epizožu ar to radītāju standartizēto choreografiju (Petipā), pāris — dejotājas pašas sacerējumu.

Aizpildīt vesela vakara programmu, parādot savu talantu dažādības gaismā, reizē radot viengabalainas mākslinieciskas personības izstarotu gaisotni uz skatuves — nav viegls uzdevums. Tāda vienotāja noskaņa vai gaisotne Grikei ir skumji liriska vai rotaļīga, reizēm ar lielu suģestijas varu, kuŗai publika pakļāvās, piem., Dārziņa Melancholiskā valsī (Preobraženskas chor. pamatā), kuŗu atkārtojums tika prasīts sevišķi neatlaidīgi un kas, rādās, bija mākslinieciskā ziņā vakara augstākais sniegums, tāpat dažas spāņu raksturdejas — Korida, Zambra, Andalūza (Morenas iest.). Tīra dejas prieka caurstrāvotas, ar techniskas virtuozitātes iezīmēm, aizvidēja klasiskās variācijas no Minkusa Don-Kichota un Čerepņina Armīdas paviljona. Ja šai repertuārā dejotāja neatklāja visas savas iespējas, tad tam sakars ar klasiskā baleta technikas principiem, kur kavalierim gan mazāka nozīme nekā dāmai, taču kā balstam un vadītājam ir sava neatņemama vieta.

Mūsu dienās dejotājam visgrūtāk atrisināmais ir kostīmu jautājums, no kuŗa atkarīgs katrs jauniestudējums. Šai vakarā redzējām — gan visumā pieticīgus, bet gaumīgus un pieskaņotus tērpus. Apmeklētāji bija saradušies prāvā skaitā — ir latvieši, ir cittautieši, kas aplausiem un atkārtojumu prasījumiem neskopojās. Pie klavierēm dejotājai bija droša un veikla partnere pianiste E. Kalsinga, kas aizpildīja deju starpbrīžus ar dažāda rakstura gabaliem — pa daļai no baleta repertuāra, pa daļai — latviešu autoru — A. Kalniņa Balāde, L. Slaucītāja Prelīde. Tādai — ne īsti koncerta — mūzicēšanai tomēr var būt savas techniskas un mūzikālas atskabargas. Varēja iztikt bez Kreislera Paradīzes, varbūt vispār izvēlēties vairāk ar dejām kontrastējošu mūziku — modernu vai latvisku, izvairoties no koncertu repertuāru autoriem, kuŗu atskaņojumam ir citādas prasības.

Kn. Lesiņš

Eiropas iedzīvotāju problēma nākotnē

Tagad jau „mirušās" Tautu Savienības oikonomiskā, finanču un transita sekcija 1944. gadā izdevusi grāmatu par iedzīvotāju problēmu Eiropā un Padomju Savienībā („The future population of Europe and the Soviet Union"). Ir vērts arī mums īsumā iepazīties ar šīs grāmatas saturu.

Kā zināms, iedzīvotāju dabīgais pieaugums visās zemēs un tautās nav vienāds. Sadalot valstis pēc apmēram vienādām pazīmēm grupās, Eiropu var sadalīt vairākos blokos. Ziemeļeiropas ngrupējumā skaitīta Igaunija, Zviedrija, Somija, Latvija, Norvēģija un Dānija. Ja visi apstākļi būtu palikuši nemainīgi, tādi, kādi šinīs zemēs bija no 1930.—35. g., tad šī bloka zemes lielāko iedzīvotāju skaitu sasniegtu ap 1950./55. g., kad tur būtu ap 20,5 milj. iedzīvotāju. Jau ap 1970. gadu šis skaits noslīdētu uz 19,5 miljoniem. Latvijas iedzīvotāju skaits vislielākais būtu 1950. g. — 2,1 miljons, bet 1970. gadā jau atkal būtu sarucis līdz 1,91 miljonam. Vēl jaunāks ir igauņu stāvoklis, kur izmiršanas process jau sācies. Teorētiski vislielākais iedzīvotāju skaits Igaunijā varēja būt 1945. g. — 1,13 miljoni, bet 1970. g. būtu vairs tikai 1 miljons.

Ziemeļrietumu blokam grāmatā pieskaitīta Anglija, Īrija, Skotija, teorētiski arī lielāko iedzīvotāju skaitu — 50,6 milj. 1945./50. gadā. Arī šajā blokā 1970. gadā iedzīvotāju skaits būtu sarucis uz 46,8 miljoniem.

Rietumeiropas centrālajā blokā ieskaitītas Austrija, Čechoslovakija, Francija, Vācija, Beļģija, Holande, Ungārija un Šveice. Šī bloka iedzīvotāju skaits no 166 miljoniem 1950. gadā noslīd uz 159 miljoniem 1970. gadā. Francijas iedzīvotāju skaits teorētiski vislielākais — 41,2 milj. — bijis 1940. gadā, bet 1970. g. ir vairs tikai nepilni 37 milj. No šī bloka valstīm vienīgi Holandē iedzīvotāju skaits aug un 1970. gadā sasniedz apaļus 10 miljonus.

Dienvideiropas blokā ietilpst Itālija, Spānija un Portugale, un tās uzrāda krietnu pieaugumu — no 77,5 miljoniem 1940. gadā uz 86,5 milj. 1970. gadā. Austrumeiropas bloku veido Lietuva, Polija, Rumānija, Beļģija, Dienvidslavija, Grieķija un Abesinija. Tur, tāpat kā Dienvideiropas blokā, nav nevienas izmirstošas valsts. Lietuvieši no 2,46 milj. 1940. gadā pieaug līdz 2,66 milj. 1970. gadā, bet poļi no 35,2 milj. līdz 41,4 miljoniem.

Visos šajos blokos kopā iedzīvotāju skaits no 399 miljoniem 1940. gadā pieaug līdz 421 miljoniem 1960./65. gadā, bet 1970. g. atkal atslīd līdz 417 miljoniem. Padomju Savienībā tajā pašā laikā iedzīvotāju dabīgā kustība teorētiski rāda šādu ainu: 1940. gadā PSRS iedzīvotāju kopskaits ir 174 miljoni, 1945. g. — 189, 1950. g. — 203, 1955. g. — 216, 1960. g. — 228, 1965. g. — 240 un 1970. g. — 251 miljons.

Iedzīvotāju maiņai, iedzīvotāju skaita augšanai vai dilšanai svarīga loma ne vien attiecīgas valsts saimniecībā, bet tai arī daudzas ļoti sarežģītas blakus parādības; šīs ietekmes iet tik tālu, ka parasti to nemaz neiedomām. Tās tautas dzīvē iet cauri un atbalsojas, tā sākot, no papēžiem līdz matu galiem. Nemaz jau nerunājot par to, ka ar tautas skaitlisko dilšanu visādos veidos samazinās viņas svars citu tautu vidū, viņas pretošanās un pašaizsardzības spējas, pieminēsim tikai to, kādā veidā iedzīvotāju dilšana izteicas saimnieciskā dzīvē. Izejot no pieminētā teorētiskā aprēķina, grāmatā norādīts, ka, piem., Anglijā drīz vien trijās brīvās darba vietās varēs stāties tikai divi jauni strādnieki. Visā Rietumeiropā uz katrām 4 darbinieku vietām vairs būs tikai 3 iedzīvotāji darba gados. Ka tas tiešām tā, to pierāda arī tas, ka Beļģija, Francija, Anglija jau tagad meklē strādniekus citās zemēs un iztrūkumu pašreiz cenšas aizvietot ar DP. Tajā pašā laikā, secinot pēc grāmatas, Padomju Savienībā teorētiski katrās 100 brīvās vietās jau tagad var stāties 150 cilvēku, bet 1970. gadā, kad Anglija un Francija katrām brīvām 100 vietām varēs dot tikai 60—70 personu, Padomju Savienībai būs jau 160—170 cilvēku uz 100 vietām. Citiem vārdiem, iedzīvotāju dabīgais pieaugums krieviem nodrošina darba roku resursus saimnieciskā spēka tālākai attīstībai, turpretim rietumnieki, ja 1930./35. g. demografiskās kustības līkne negrozās pozitīvā virzienā, vai arī ja iedzīvotāju skaits netiek papildināts no citām zemēm resp. mākslīgā ceļā, to nespēj pat noturēt līdzšinējā stāvoklī. Ka ar uzmanīgu likumdošanu dzimstību tomēr lielā mērā var veicināt un līdz ar to iedzīvotāju pieaugumā grozīt vēlamā virzienā, to liecina ne vien rezultāti Latvijā pēdējos gados (dzimstības pieaugums no apm. 3% līdz 4%), bet arī Zviedrijas piemērs, kas teorētiski gan vēl skaitās izmirstošā valsts, bet faktiski savu dzimstības krizi jau pārspējusi. Tas notika pēc tam, kad Zviedrija pieņēma diezgan radikālu likumu, kas bērniem svētītām ģimenēm nodrošina priekšrocības.

E.

Vai jauni politiski vēji Amerikā?

Angļu laikraksta „Manchester Guardian" korespondents maija otrā pusē laikrakstam ziņo, ka prezidenta Trumena piekritēji kā demokratu, tā republikāņu partijā esot mazinājušies. Vašingtonas štātā notikušās pirmsvēlēšanās kongresam, pretēji gaidītam, demokrati ieguvuši daudz vairāk balsu par republikāņiem. Demokratu partijas kandidāts bijis Trumena piekritējs, bet viņa pretkandidāts Vollesa cilvēks. Ar lielu balsu majoritāti uzvarējis Vollesa piekritējs. Otrs apstāklis, kas radot Trumenam galvas sāpes, esot kreditu jautājums. Kaut gan kongress skaidri izteicies par taupību un nodokļu samazināšanu, Trumena doktrīnas īstenošana prasot jaunus līdzekļus. Lai gan kongress piekritis 100 milj. dolaru aizdevumu Grieķijai un Turcijai, pārējai aizdevuma daļai vēl vajagot kongresa lēmuma. Varot paiet nedēļas un mēneši, kopš tas nāks. Kā Vollesa, tā Trumena piekritēji apzinoties, ka ASV daudzas summas būs jāiegulda ārzemēs bez kādām izredzēm dabūt tās atpakaļ. Vollesa grupa censoties pēc vispārējas saprašanās ar Pad. Krieviju un nevēloties arī aizdot naudu kādai valdībai, kas būtu pret komūnistiem. Nelaimīgā kārtā abās grupās aktīvi klūstot izolācionistu nogrupējumi, kas maz vai nemaz negrib nodarboties ar Eiropas vajadzībām. Tie vēlas, lai amerikāņu karavīri atgrieztos mājās, lai stipri samazinātos nodokļi, un, īpatnējā frazē izsakoties, lai pārējo pasauli atstātu vārāmies viņas pašas mērcē (let the rest of the world stew in its own juice).

Šachtam gatavs „Vācijas glābšanas plāns"

Ludvigsburgas internēšanas nometnē kādā 13 kvadrātmetru lielā istabā mīt seši internētie, pie kam tas no viņiem, kas še ieradies pēdējais, tomēr visīsākā laikā kļuvis par pārējo „vadītāju". Šim vīram guļas vieta ierādīta izdevīgākajā telpas stūrī, tuvu vienīgajam logam, un viņš arī pie istabas vienīgā, ļodzīgā galda vienmēr sēž goda vietā — galā. Šo uzmanību viņam parāda varbūt tāpēc, ka tas ir gados jau vecāks vīrs, bet varbūt arī tāpēc, ka savā laikā daudzi viņu skaitīja par vienu no pasaules lielākajiem finanču speciālistiem, kas ilgus gadus sēdējis Vācijas valsts bankas prezidenta krēslā. Tas ir Nirnbergas prāvas kādreizējais apsūdzētais Hjalmars Šachts.

Pēc tam, kad Nirnbergā Šachtu attaisnoja, pret viņu ierosināja parasto denacifikācijas prāvu, kurā tam piesprieda 8 gadus darba nometnē. Pret šo spriedumu Šachts iesniedza pārsūdzību un tagad nometnē gaida pārsūdzības rezultātus. Kamēr denācifikācijas kameras spriedums nav apstiprināts, viņam darbos nav jāiet.

Kopš tiem laikiem, kad Šachts valkāja stīvas, augstas apkaklītes un Berlīnē vadīja vienu no pasaules lielākajiem banku koncerniem, viņš ārēji maz pārvērties. Balto apkaklīšu laiki tomēr pagājuši, un brīdī, kad viņu nometnē sastapis UP līdzstrādnieks, Šachtam bijis mugurā noplucis tvīda svārciņš un viņa frizūra prasījusies pēc matu griežamās mašīnas. Nometnē viņu dēvē par „Smadzenēm", un Šachta uzvedība joprojām vēl pilna cieņas un augstprātības, viņš ne bez sekmēm turpina tēlot „reichsbankas" prezidentu. Viņa vestes kabata allaž pilna zīmuļu galiem un maziem piezīmju bloc̈iņiem, un viņš klaji visiem pauž, ka viņam ir recepte Vācijas saimniecisko grūtību atrisināšanai, bet, kamēr viņu nelaidīšot ārā, viņš, protams, nevienam neteikšot ne pušplesta vārdiņa.

Kamēr istabas biedri Šachta dēļ pārkārtoja visas istabas „mēbeles" un arī vairums pārējo pret viņu izturas ar zināmu bijību — visfanātiskākie nometnes nacisti turpretim noskaņoti naidīgi pret Šachtu, atceroties, ka viņš savā denacifikācijas prāvā apliecinājis nodomu likvidēt vai pat nonāvēt Hitleru. Šachts pats izsaka izbrīnu, kādēļ gan viņam neļaujot teikt referātus pārējiem un izskaidrot, kas īsti noticis ar nacistu režīmu. Bet amerikāņi, kas tikai pārrauga vācisu pašu vadīto nometni, šinī punktā paliek nepielūdzami.

Tā agrākajam finanču magnātam tagad pavisam maz ko darīt. Visu brīvo laiku starp ēdienreizēm Šachts pavada saulojoties, skaidrojot biedriem savus uzskatus par to, kas bijis, ir vai būs Vācijā, vai arī klīstot apkārt pa nometni un ar ilgošanos raugoties pāri nometnes dzeloņstiepļu žogiem. Apmeklētāji drīkst ierasties reizi mēnesī, ņemot līdzi arī pārtikas sainīšus. Citi internētie Šachtu bagātīgi apgādā ar tēju un līdzīgām gūsta laika „luksa precēm".

Pēc pēdējām UP ziņām no Frankfurtes, vācu iestādes Ludvigsburgā paskaidrojušas, ka amerikāņu amatpersonas Šachtu pēkšņi noslēpumainā kārtā aizvākušas no interneto nometnes uz nezināmu vietu — „speciālai nopratināšanai". Dots solījums, ka Šachtu no Vācijas projām nevedīšot. Amerikāņu iestādes Frankfurtē ziņu aģentūrai atteikušās ko tuvāk paskaidrot šinī lietā.

NYHT

Pasaules „ledusskapis" Dienvidpolā

Amerikāņu polu apgabalu pētnieks admirālis Ričards Bairds, kas nesen veica sekmīgus pētījumus četru mēnešu ilgā antarktikas ekspedīcijā, kādā intervijā Vašingtonā izteicies, ka pasaule turpmāk varētu pilnīgi izbēgt no bada briesmām, ja labas ražas gados visus pārtikas atlikumus nogādātu uz polu apgabaliem un uzglabātu turienes ledos kā dzelzs rezervi vājas ražas vai iztrūkuma gadiem. Pēc Bairda domām šāds „polārais ledusskapis" labi varētu pildīt pasaules pieliekamā kambara un pārtikas uzdevumus. „Šādiem priekšmetiem laiks tur lejā pilnīgi „apstājas," izteicās Bairds. Ekspedīcija pārvedusi daļu pārtikas, kas atstāta „Mazās Amerikas" nometnē 1933.—1935. gada ekspedicijā. Polārajā ledū 13 vai 14 gadi neesot bojājuši pārtikas vielu ne kaloriju, nedz vitamīnu vai minerālu sastāva ziņā, jo antarktikas sausais sals darbojoties kā vislabākā saldētava.

NYHT

Pašu vajadzībām

„Time" ziņo, ka Polijas pārtikas ministrs Sokolovskis nesen sarīkojis preses konferenci. Viņš atgādinājis, ka daži ārzemju korespondenti ziņojuši saviem laikrakstiem izvilkumus no poļu laikrakstiem, kuros teikts, ka pārtikas stāvoklis Polijā tagad tiktāl uzlabojies, ka Polija var iztikt bez ārvalstu palīdzības. Sokolovskis paskaidrojis, ka šī ziņa presē esot gluži pareiza. „Raksti poļu presē domāti tikai pašu mājas vajadzībām. Saprotams, ka mēs parādām apstākļus labvēlīgākā gaismā nekā patiesībā, lai nomierinātu mūsu tautu, kas drusku nemierīga."

„Time"

Iznākušas un dabūjamas sekojošas jaunas grāmatas:

Rūtas Skujiņas dzejas

PUTNI

ar A. Sihlega ilustrācijām. Cena RM 6.—.

Dr. A. Dargevica

ROKAS GRĀMATA VESELĪBAS KOPŠANAI

Cena RM 6.—.

Grāmatas pieprasāmas „Latvijas" apgādā, Günzburg/Do., Bürgermeister Landmann-Platz Nr. 7.

Atkalpārdevējiem atlaide. Pasūtīnot mazāk par 5 eks., pievienojami pasta izdevumi RM 0,10 par eksempl.

„Latvijas" apgāds

Sūtnis K. Zariņš pie tautiešiem

MŪSU KORESPONDENTA VĒSTULE NO ANGLIJAS

Market-Harboraugas nometnē Anglijas vidienā izvietošanu darbā gaida vairāki simti baltiešu. Dienas rit parastajā nometņu gaitā. Tad kādu dienu tautiešus aplidoja vēsts: nometni apmeklēšot mūsu sūtnis Londonā K. Zariņš un viņa igauņu un lietuviešu kollēgas. Nometnē iekārtoto mākslas un daiļamatniecības skati kopā ar sūtni apskatīšot arī angļu iestāžu un laikrakstu pārstāvji.

Satikšanās ar sirmo sūtni ir ļoti sirsnīga, un kā sūtnis, tā sagaidītāji ir aizkustināti. Nav nekā oficiāla: tautietis, kam lemts pārstāvēt un aizstāvēt mūsu tautas un valsts intereses vissmagākajos gados, ieradies še pie darbā atbraukušajiem tautas brāļiem. Sarunā ar tiem sūtnis atrod katram kādu uzmudinošu vārdu un saka apmēram tā:

— No sirds priecājos apsveikt jūs šeit, brīvā, kaut arī svešā zemē, jo, še ierazdamies, jūs esat atguvuši savas cilvēciskās tiesības. Man ir teikts, ka jūsu aicinātāju vēlēšanās ir, lai jūs še justos tikpat labi kā viņi. Zināms, visus te gaida grūts darbs, bet par to jūs būsiet brīvi ļaudis. Strādāsim visi kopā, atbalstīsim viens otru, palīdzēsim cits citam un visi turēsim svētu savas tautas garu un godu, būsim stipri ticībā, tad atkal celsies augšā mūsu gaismas pils.

Baltiešu saimi apsveic arī Baltijas padomes priekšsēdis arch. Valdmanis. Tad nometnes iemītnieki revanšējas ar dažiem priekšnesumiem — dejām un dziesmām — un visi iepazīstas ar skati, kurā katrs devis kādu trūcīgajā bagāžā ar grūtībām līdzi paņemtu priekšmetu. Preses fotografi fotografē gan nometnes iemītnieku grupas, gan viesus iemītnieku vidū.

Vēlāk sūtnis K. Zariņš paliek kādu laiku latviešu vidū. Simti jautājumu nu grib dzirdēt atbildes, kādu labu vārdu, padomu. Sūtnis atbild katram, katru izvaicā, možas ticības pilns. Daudzi vēlas zināt, kur būtu izdevīgāk strādāt — lauksaimniecībā vai rūpniecībā. Izrādās, ka lauksaimniecības priekšrocības ir veselīgāki darba apstākļi un samērā mazāka piepūle nekā pie mums lauksaimniecībā, bet rūpniecībā spējīgākiem vieglāk cerēt tikt „uz augšu". Pārrunas skar arī tālāku emigrāciju uz Kanādu un sūtnis informē, ka pagaidām tur var doties pirmās pakāpes radinieki. Kanādā darbs paredzēts ziemeļrietumu daļā un tur gaidāmas smagas līdumnieku gaitas. Vishumānākā zeme, kas pašlaik gatava mūs uzņemt, ir Anglija, — saka sūtnis un tūdaļ atbild arī uz pretjautājumu, vai arī angļi nevēlas mūs asimilēt. — Ja viņi to vēlas, tad tomēr uzskata mūs par līdzīgiem sev. Īsts latvietis Anglijā savai tautai nepazudīs.

Viens no visbiežākajiem jautājumiem ir par ģimeņu pārvietošanu no Vācijas uz šejieni. Sūtnis pastāsta, ka jau no sākta gala šajā jautājumā lūdzis attiecīgas iestādes un jau tad paskaidrots, ka tiklīdz izdosies atrisināt dzīvokļu jautājumu, pārcels arī ģimenes un nevienu nepametīs liktenim. Vēlāk to pašu sūtnis pieprasījis ar rakstu, uz kuru saņēmis atbildi, ka ir nolemts pārvest arī strādnieku tiešos piederīgos tik ātri, cik vien tas būs iespējams, un ka šo nolēmumu arī izpildīs. Tāpat sūtnis lūdzis paaugstināt darbā pieņemamo cilvēku vecuma robežu vismaz līdz 65 gadiem un paaugstināt līdzņemamās bagāžas svaru.

Tālāk sūtnis paskaidro, ka ir noteiktas izredzes Anglijā vēlami izkārtot arī mūsu skolu un kultūras darbu, kad tautiešu skaits un sastāvs būs nostabilizējies. Vispār britu sabiedrības interese nekad nav mūs pametusi, bet mēs nedrīkstam būt arī nepacietīgi, ja viss neatrisinās tik ātrā tempā, kā mēs to gaidām. Tāpēc jābruņojas ar pacietību un par visām lietām jāsaglabā saprašanās un jāturas kopā.

Baltijas padomes priekšsēdis Valdmanis savukārt informē par ievadīto baltiešu sadarbību. Ļoti grūtos apstākļos nodibināta latviešu biedrība. Arī viņš aicināja turēties kopā, nezaudējot ticību, un visiem kopīgi sekmēt kopīgā lielā mērķa sasniegšanu, par paraugu šai ticībai minēdams nerimtīgo sūtņa K. Zariņa darbu un pūles.

Sarunā pagājušas vairākas stundas. Sūtnis dodas atpakaļ uz Londonu. Viņu pavada tautiešu pateicība, un daudzu acis mirdz palāvīgāk.

Anglijā, jūnijā. P. L.

Vēžu laikā

Vienu dienu bija tā, ka mūsu nometnē ieklīda kāds švābs un sirsnīgi ieteica savu preci — vardes! Zaļās vardes. Viņš pats no sirds priecājās par baltajiem, sulīgajiem šķiņķīšiem.

„Tas ir jauki," teica mūsu vīri — „nu būs vēžiem barība."

„Ko? Vēžiem? Vēzis taču upē ir tas pats, kas nezāle tīrumā, kāpēc viņu vēl barot?"

Un tad nu sekoja garais stāsts par vēžiem, dillēm un... ķimelīti. Švābs, paraustījis plecus, aizgāja, bet mēs posāmies uz vēžošanu.

*

Ja Bavārijas vasaras naktis nebūtu tik vēsas, tad tās liktos gandrīz tikpat skaistas kā Latvijā. Šeit gan viņām nav arī dažu mūsu dzimtenes tumsas stundu tik neatņemamo piedevu — varžu nakts mūzikas un griezes priecīgo apliecinājumu vasaras brieduma krāšņumam. Bet nakts paliek nakts — tumsā visi kaķi pelēki.

Un mēs vēžojam. Desmit krītiņu — pilnīgi pietiekami. Ar pulksteņu griešanu uz priekšu un atpakaļ nekādas patiesas jēgas par laiku tagad nav. Īstā uzticība ir tikai saules gaitai. Pēc saules rieta esam savos sargposteņos. Jaunā mēness stīpiņa aiz kārkliem izskatās kā laulājamais gredzens ar izbirzušu malu. Jūtamies ērti un tīkami, jo švābi upītes malā zāli jau nopļāvuši, un nav bēdas, ka to nobradāsim. Bez tam — mēs vēžojam, mēģinām no upes izmānīt dzīvnieciņus, kas šejieniešiem nav pa zobam. Vēzi uz sava galda viņi neliek un tādēļ arī nevēžo. Sirds mierīga: šoreiz nevar būt runa par DP negodīgu konkurenci.

Nakts kļūst arvien tumšāka. Divpadsmit. Un jāsaka — vēžu te ir diezgan. Lūk, uz viena krītiņa pat pieci ūsaiņi! Spīles tiem tādas kā drēbnieka grieznes. Daži brūni, daži iezilgani, bet citi melni kā kurmju bērni. Vēžotāja gaitās pirmo reizi mūžā arī mazais Jānis. „Bet šitie vēži jau nav pareizi! Kur tad ir sarkanie?" — viņš jautā. Sarkanos viņš ēdīs rīt.

Tikko spējam novākt lomus. Tarbā jau pāris simtu krietnu čakārņu. Tie čab un maļ kā dzirnavās.

*

Ak, tīkams ir šis vēžu laiks, šīs naktis, kas paliek negulētas! Jau raso, kad kāpjam mājās. Šķiet, ka atgriezušies tālie gadi. Tas ir tāds pats nāciens kā toreiz no mazās Āģes upītes Lēdurgā, kad bars puiku kāpām mājās, lai pēc pamatīgām vēžu medībām uzmeklētu guļas vietas — cits Mainkalnos, dažs Sviņkos, bet vēl cits Zenguļos. Nākamajā rītā sēdāmies pie vēžu bļodas, kas pietvaikoja pilnu istabu brīnišķīgas dilļu smaržas. Lielu lielie smiekli bija tad, kad kāds Rīgas ciemiņš sāka tiesāt vēžus pēc labās sabiedrības likumiem — ar nazi un dakšiņām. Pie otrā vēža viņš jau gan bija izmācīts: īstās dakšiņas te ir un paliek pirksti.

Tajos laikos vēl bijām knauķi. Vēžus ēdot, nemaz nesapņojām par Alažu ķimeli. Un tā mums nav arī šodien. Atkal viss gandrīz tāpat kā toreiz! Bet tikai „gandrīz".

A. Šm.

SAIMNIECĪBAS PULSS

Vācijas rietumjoslās maija mēnesī ievests 330.000 t pārtikas 43 milj. dol. kopvērtībā. — Amerikas ogļraktuvēs strādnieks nopelna caurmērā 70 dol. nedēļā, trīs reizes vairāk nekā 1939. gadā. — Britu un amerikāņu okupācijas joslu militārās valdības noslēgušas tirdzniecības līgumu ar Šveici. — Pēc parakstītā līguma Holande nodos Vācijas rietumjoslām 200.000 t sakņu gadā, pārsniedzot divkārtīgi līdzšinējo sakņu eksportu. — Vācu tekstilrūpniecība angļu un amerikāņu joslās sasniegusi augstāko mēneša produkciju pēc kaŗa. Aprīlī ražots 4.834 t kokvilnas dziju resp. 5 proc. vairāk kā martā. — Autobomiļu skaits pasaulē jau 1946. gadā bija 45 milj. resp. par 2,3 milj. lielāks kā pirms kaŗa. — ASV maksājumu bilanci tekošā gadā vērtē aktīvā ar 16 un pasīvā ar 9 miljardiem dolaru. Ievērojamais aktīva pārsvars reprezentē saimniecības stiprumu un dominējošo stāvokli pasaules saimniecībā. — Lai normālpatērētājiem izsniegtu 300 g tauku mēnesī, britu un amerikāņu joslām vajaga 300.000 t taukvielu gadā. No šī daudzuma abas joslas kopā ražo 160.000 t. — Salīdzinot ar 1939. g., Šveices strādnieka stundas alga pieaugusi caurmērā par 73 proc. — Bavārijas divas lielākās margarīna fabrikas jūlijā pārtrauks ražošanu izejvielu trūkuma dēļ. — Francijas auto rūpniecība 1946. g. ražojusi 93.000 spēkratu, paredzēto 170.000 vietā. — Austrālija pārtrauc tekstiliju importu no zemēm ar dolara valūtu.

ONC.

Svētā Babelistana

„MĒRNIEKU LAIKI". TĪĢERU, ZILOŅU UN JOGU ZEME

Kādā Jaundelhu ielā policija mēneša sākumā atrada mirušu indusa līķi. Tas bija auksts un sastindzis. Policija aiznesa viņu uz iecirkni. Divi policijas ārsti atzina, ka uz ielas atrastais noteikti miris. Nekādu dokumentu viņa nedaudzajos apģērba gabalos nebija. Viņu novietoja iecirkņa līķu kambarī. Uz ielas mirušie nav nekāds retums pasaules bagātākajā zemē Indijā. Tur ik dienas tūkstoši mirst aiz bada.

Bet šis mirušais tomēr bija neparasts. Pēc dažām stundām viņš piecēlās, pieklauvēja pie līķu kambaŗa durvīm, tapa izlaists un paskaidroja, ka ir indu jogs, kas „nomiris", lai protestētu pret to, ka Indijas politiskie vadītāji rīkojas aplam. Pirmkārt, bijis aplams nesenais lēmums atcelt „neaizkaramo" kastas, otrkārt, vēl aplamāks bijis lēmums dalīt Indiju atsevišķās valstīs.

GANDIJS PAZAUDĒJIS PULKSTENI, BET NOPIRCIS AUTO

Ap to pašu laiku vecais Gandijs piebrauca pie sava ievērojamākā politiskā pretinieka moslemistu līdera Jinas mājas. Gandijs piebrauca jaunā zaļā Studebekerā, tērpies jaunās drānās, ap kailajiem pleciem apmetis jaunu baltu kokvilnas kaklautu. Jina pieklājīgi izsūtīja viņam pretim savu sekretāru, pats sagaidīja Gandiju nama iekšpusē. Tā bija pirmā reize kopš trim gadiem, kad abi ievērojamie pretinieki — indu vadonis un moslemistu vadonis satikās personīgi. Saruna ilga divas stundas un četrdesmit piecas minūtes. Laiku konstatēja Gandija sekretārs, jo pats Gandijs mājā pēdējās dienās pazaudējis pulksteni, ko savā laikā pircis par vienu amerikāņu dolaru un ar ko bija izticis 25 gadus.

Zaudējums, ko Gandijs piedzīvoja Jinas mājās, bija daudz smagāks un liktenīgāks — pēc sarunas Gandijs, kas pats pēdējais no visiem ievērojamiem indiešu politiķiem vēl centās novērst Indijas sašķelšanos, bija spiests atzīt, ka viņa pūles palikušas veltas. Gandijs teica: „Es nevaru piedalīties Indijas dalīšanā. Es pat tādu domu nevaru panest." — Jina nepiekāpās ne sprīdi.

Kamēr Gandijs guva traģisko atziņu, svētie indu vīri no visas Indijas pulcējās Delhos, Jumas upes krastā un sāka dziedāt 100 000 dziesmu augstākajai varai, lai tā novērstu postu, kas draud Indijai, novērstu Indijas dalīšanu, novērstu nelabo garu, kas mudina pasaulīgās varas pārstāvjus Indijā izdot likumus, ka neaizkaramo kastu locekļi vairs nav neaizkarami, ka ir vairāki dievi, ka Indijā drīkstēs kaut un ēst svētās govis.

VIŅA MAJESTĀTES OPOZICIJA

Pasaulīgās varas pārstāvji ne pašā Indijā, ne Anglijā, kas valdījusi Indiju divus gadu simteņus, bet tagad vairs negrib to darīt, acīm redzot nav šis svēto sadu dziesmas uzklausījuši. Tai pat laikā, kad skanēja dziesmas, kad nomira jogs Jaundelhu ielā, kad Gandijs runāja ar Jinu, tālu prom miglainajā Londonā Lielbritanijas apakšnama zālē no sava krēsla smagi piecēlās viņa majestātes opozicijas līderis Vinstons Čērčils un paziņoja, ka pēc Indijas vicekaraļa lorda Mountbetena premjēra Etlija ziņojumu uzklausīšanas arī majestātes opozicija nepretosies valdības ieteikumam piešķirt Indijai neatkarību un atjaut Indijas dalīšanu vairākās neatkarīgās valstīs. „Tāda veida nokārtojums varētu dot Indijai zināmas izredzes izglābties no lielākām briesmām, kādas jebkad draudējušas plašajai Āzijai!" teica Čērčils, kuŗa partijai atteikšanās no Lielbritanijas imperijas kroņa dārgakmens — Indijas ir vissmagāka. Tikai viens cilvēks visā parlamentā izteica iebildumus. Komūnistu pārstāvis misters Galachers uzlēca kājās un sauca: „Es gan nedomāju, ka dalīšana būtu visi vēlams atrisinājums. Esmu vēl jo vairāk aizdomīgs pret šo atrisinājumu tāpēc, ka to tik silti apsveic misters Čērčils, kura bijušās ar Indiju liecina par visļaunāko."

PRESES KONFERENCE PIE 45° ĒNĀ

Bet vicekaralis lords Mountbetens, kas vairāk par jebkuŗu citu angli pēdējos mēnešos centies novērst galīgu indu un moslemistu sašķelšanos, nākošā dienā lidoja atpakaļ uz tālo teiksmu zemi un Jaundelhos, kur tai dienā termometrs ēnā rādīja 45 grādu virs nulles, sasauca preses konferenci. 100 žurnālistiem viņš pastāstīja, ka ir Indostana, ir moslemistu Pakistana būs pilnīgi neatkarīgas ne vien no Lielbritanijas, bet arī viena no otras. Plānu reālizēs iespējami drīz, t. i., līdz šīgada augustam.

Žurnālisti jautāja daudz. Visvairāk jautāja indi. Un viņu jautājumi pauda tik lielu neuzticību, ka lords Mountbetens beidzot zaudēja pacietību. „Vai visas jūsu runas par neatkarību ir tikai tukša spītēšanās!" viņš iesaucās. „Vai patiesība nav tā, ka jūs joprojām gribat pārvaldīt viens otru?" Tad viņš atkal mierīgāki piebilda: „Es lūdzu ticēt man. Es patiešām runāju atklāti un no visas sirds. Jums patiešām ir pašiem šie jautājumi jāizšķiŗ. Jūs nevarēsit mūžam turpināt skriet pie angļiem, lai tie izšķiŗ jūsu pašu problēmas."

Problēmas tomēr ir un paliek smagas. Jo Indijā nav tikai divas lielas partijas vien. Blakus moslemistiem, kas negrib ne soli atkāpties no domas, ka viņiem vajadzīga sava neatkarīga Pakistana, un indiem, kas reizēm paši grib visas Indijas vienību, reizēm atkal domā, ka labāk būtu dzīvot neatkarīgā Indostanā, pastāv vēl daudzas sīkākas partijas un interešu grupas. Kareivīgie sikhi Himalaju pakājē domā, ka viņiem arī vajadzētu savu neatkarību, daudzi maharādžas ir nedomā pakļauties ne vieniem, ne otriem, ne trešiem no iepriekš minētajiem. Mountbetens ziņojumā Angļijas valdībai izteica domu, ka droši vien Indijā radīsies vismaz trīs valstis: moslemistu Pakistana, indu Indostana un maharādžu valstu apvienība, ko varētu saukt par Radžistanu. Pēdējā, domājams, censtos turpināt uzturēt ciešas saites ar Lielbritaniju.

Indostanai tādā gadījumā būtu vislielākais iedzīvotāju skaits. Pakistanai piederētu visbagātākie apgabali. Amerikāņu žurnālisti, kas raugās uz Indijas grūtībām vairāk no malas, piebilst, ka Pakistana būtu pārpilnības zeme, bet Indostana trūkuma zeme. Bez tam vēl grūtības rada apstāklis, ka šim zemēm, kuŗu dalījums balstītos uz indiešu dažādo reliģiju atšķirībām, nav noteiktu robežu. Moslemistu apgabali ir salas starp indu apgabaliem vai arī otrādi — indu apgabali ir tuksneši ap moslemistu oāzēm. Un visam pa vidu vēl ir maharādžu zemes, atsevišķas kareivīgas ciltis un jaukti apgabali. Moslemisti pieprasījuši „koridorus" starp saviem apgabaliem. Indi — arī tie, kas principā piekrīt Indijas dalīšanai — koridoriem, protams, nepiekrīt.

Stāvoklis ir izmisuma pilns. Bet angļi atzinuši, ka nav iespējas novērst Indijas dalīšanos. „Daily Mail" dienu pēc lēmuma pieņemšanas parlamentā nobeidza ievadrakstu ar vārdiem: „Ja dažādie indiešu nogrupējumi varētu aizmirst un piedot viens otra grēkus un saprasties, tad Indija varētu kļūt par paraugu pasaulei. Bet prasīt to laikam ir tas pats, ka prasīt brīnumu. Un tomēr — Indija ir brīnumu zeme. Cerēsim, ka tagad tur notiks lielākais no visiem brīnumiem."

SVĒTIE SADU

Jautājums ir izlemts, bet svētie sadu Jumas upes krastā turpina dziedāt simts tūkstoš dziesmu augstākajai varai. Ja arī vispār šķiet, ka viņu lūgšanas nav uzklausītas, tad vismaz tagad tiem radies jauns svētais mocekls. Policija apcietinājusi Svami Krišnanandji. Viņam noņemts viņa svētais zizlis — 5 pēdas garš koks trim krāsainiem pinumiem. Sadu, kam nav šāda zizļa, nedrīkst ēst. Un Svami Krišnanandji par to atteicās ēst. Beidzot policija atbrīvoja viņu. Bet bija par vēlu. Nākošā dienā pēc atbrīvošanas svētais vīrs Jumas krastā klusi nomira. Viņa draugi izraka sešas pēdas dziļu kapu upes smilšu krastā. Tur viņu novietoja sēdus stāvoklī, atbalstot ķermeni ar sāls bluķiem. Krišnanandji tika apbedīts.

Pēc tam policija baidījās svētos sadu otrreiz apcietināt. Bet sadu turpināja demonstrēt. Policija sasēdināja demonstrantus ratos un aizveda viņus 50 kilometru no pilsētas. Tie nebija lieli pārkāpums, jo svētie sadu ir zvērējuši nekad savā mūžā nepārvietoties uz ritepiem, bet tikai kājām. Lai gan termometrs todien rādīja 60 gradu virs nulles, sadu jau tai pašā pēcpusdienā bija kājām atnākuši atpakaļ līdz Delhiem.

Šis reliģiskais fanātisms, kas nav mazāks arī starp mazāk svētajiem indiem vai musulmaņu vidū, vai sikhu ciltīs, vai jebkuŗā citā novirzienā 400 miljonu Indijas iedzīvotāju vidū, arī ir iemesls, kādēļ nav apejama Indijas dalīšana. Tas ir arī iemesls tam, kādēļ angļu un amerikāņu žurnālisti, kas netic cerībām uz saprašanos nākotnē, nodevējuši jauno, topošo, dalīto Indiju par — Babelistānu.

A. Lp.

Misters Džordžs Aleksandrs Drjū

Kanādas Ontario štāta premjērs misters Džordžs A. Drjū ieradies Londonā. Viņš saticies ar kabineta locekļiem, ar lordiem, ar parlamenta locekļiem. Savojas viesnīcā sarīkojis viesības 400 ievērojamākiem Lielbritanijas vīriem.

Kāpēc viņš tur ieradies? Viņš meklē darba rokas. Viņš saka: „Ontario fermām vajadzīgi 10.000 jaunu strādnieku. Mežu darbiem vajadzīgi 40 000, raktuvēm vēl vairāki tūkstoši."

Viņš vēlas iegūt strādniekus no britu salām tā paša iemesla dēļ, kādēļ Kanādas franču apgabali vienmēr dod priekšroku ieceļotājiem no latīņu zemēm. Ontario vēlas, lai Kanādas iedzīvotāju pieaugumā būtu liels procents britu asiņu. Toronto jau ierīkots kantoris ieceļotāju darba apgādei. Drjū atzinis, ka pagaidām lielākās grūtības sagādāt transporta līdzekļus.

„Time", kas ziņo par premjēra Drjū apmeklējumu Londonā, piebilst, ka Ontario jau vairāk gadu pūtusi vervēšanas tauri britu salās. Ontario nama atvilktnēs Londonā sakrāti 125.000 angļu pieteikumu, kas vēlas izceļot uz Kanādu. Drjū tagad atkārtoti stāstījis angļiem, ka tie darītu gudrāk, sūtīdami savus ļaudis uz zemi, kas var ražot pārtiku pašu angļu vajadzībām, nekā paturēdami tos mājās.

Vai latviešu pārstāvjiem mistera Drjū brauciens un plāni ir zināmi? Misters Drjū gan apgalvojis, ka viņa štāts visvairāk grib iegūt angļu ieceļotājus. Bet cilvēki viņam vajadzīgi pirmām kārtām lauksaimniecībai un mežu darbiem. Vai nebūtu labi, ja kāds censtos Ontario premjēram nopietni ieskaidrot, ka ir vēl kāda cita tauta, kas tieši šos darbus uzskata par saviem. Bez tam liela daļa no šīs tautas tagad palikusi bez mājvietas.

Lp.

DAŽOS VĀRDOS

Arabu komūnisti Palestīnā nolēmuši pievienoties arabu komitejas aicinājumam uz streiku, lai tā protestētu pret UN izmeklēšanas komisiju. Arabi šo komisiju boikotēšot, bet komisija tomēr apmeklēšot arī Palestīnas arabu novadus.

Civilsatiksmei slēgti plaši apgabali Dienvidaustrumpolijā, kur izdarot operācijas pret ukraiņu nacionālistiem, kas pretojas paredzētajai nometināšanai Austrumprūsijā.

Armijā iesaukti 20.000 grieķu, saskaņā ar grozījumiem Grieķijas kaŗa klausības likumā.

Nekavējoties apcietināmas visas personas Frankfurtē, kas izplata baumas par it kā gaidāmu kaŗu starp ASV un Padomju Savienību — noteikusi Frankfurtes pilsētas valde.

Slepeno dokumentu publicēšanu par 1939. g. krievu - vācu neuzbrukšanas līguma sarunām pieprasījis amerikāņu senātors Homers Fergusons.

Visiem vīriešiem 14—65 un sievietēm 15—60 gadu vecumā no jauna jāreģistrējas Tiringijā, Vācijas krievu joslā.

Jauna valūta drīzumā varētu stāties tagadējās amerikāņu okupācijas naudas vietā, raksta „New York Herald Tribune". Tā varot spriest no amerikāņu iestāžu Frankfurtē izdotiem norādījumiem militāram personālam, kas aizbrauc no Eiropas.

Padomju joslā vēl ir pazudušas 15 angļu militārās personas, bet savā laikā pazudušo skaits bijis 150, parlamentā ziņojis angļu kaŗa ministrs Belendžers.

Pirmo reizi presei un lietpratējiem demonstrēts jaunais amerikāņu milzu bumbvedis „B 36", kas spēj aizvest atombumbu uz jebkuŗu zemes lodes vietu un atgriezties ASV. „B 29", kas nopostīja Japānu, spēj ap 10 t bumbu novest 7000 km, bet jaunā lidmašīna — 33 t, vai arī 5 t pārvadāt uz 17.000 km attālumu.

Miesas sods atkal atļauts Bavārijas skolās pēc tam, kad audzināšanas ministrs Hundhammers lika sarīkot šinī jautājumā vecāku nobalsošanu visā Bavārijā. 60% vecāku izteicās par miesas sodu, balsošanā piedaloties 90% no visiem vecākiem. Tik dzīva piedalīšanās nevienās politiskās vēlēšanās pēc kaŗa vēl nebija piedzīvota.

93 stundās apkārt pasaulei lidos „Pan American Airway" sabiedrības jaunās vispasaules līnijas lidmašīnas. Rēgulārā dienestā 36.400 km garo maršrutu veiks 120 stundās, un pasaules aplidojums izmaksās 1700 dolaru.

175.000 kastes šampanieša, 15.000 kastes Burgundijas vīna, 160.000 kastes degvīna, no tiem pusi armaņaka, un 64.500 kastes vermūta Anglijā gatavojas iepirkt Francija.

Pats savu kapa runu teicis Holivudas aktieris Džons Dekers savās bērēs 11. jūnijā, — gan tikai skaņu plates atskaņojumā, — kamēr bēŗu viesi, saskaņā ar nelaiķa vēlēšanos, dzēruši viskiju viņa mājas bārā.

Franko varas četri balsti

TAUTAS NOBALSOŠANA SPĀNIJĀ UN SAIMNIECISKĀ KAŖA DRAUDI NO LONDONAS

Franko režīms Spānijā ir temats, kas laiku pa laikam arvien no jauna saceļ starptautiskas politiskas pārrunas. Jāsaka gan arī, ka Franko režīmam naidīgie vēji, kas reizēm diezgan strauji uzpūš no UN mītnes Lēksaksesā, no Parīzes vai, kā pašreiz, no Londonas, kaut kur ceļā Atlantijas okeanā vai Pireneju kalnos apsīkst un mērķi nemaz lāga nesasniedz, jo pašā Spānijā tie ļoti maz sajūtami.

Raksturīgs ir „New York Herald Tribune" korespondenta Allena Raimonda spriedums par Franko pašreizējām pozicijām Spānijā: „Ja vispār kaut kur ir bijis diktātors, kas stingri sēdējis savos augstajos seglos, būdams drošs par savu varu un pilnīgs noteicējs savā zemē, tad tas ir Spānijas kaudiļo." Raimonds arī min četrus galvenos pīlārus, uz kuŗiem tik stabili balstās Franko. Pirmais no šiem pīlāriem ir apmēram 500.000 vīru lielā, labi apģērotā, labi paēdusi un labi bruņotā armija, otrais — pilnīgi kontrolētā prese, kas ik dienas laikrakstu pirmās lappuses velti katra Franko vārda un darba glorificēšanai. Šinī presē nevar rakstīt neviens, kas nepieder pie uzticamo gvardes un kam nav kabatā valdības īpašā kartīte.

Trešais spēcīgais faktors, kas balsta Franko, ir tipiski katoliskās Spānijas baznīca. Tā smagi cietusi īsajā republikas periodā, trīsdesmito gadu sākumā, un vēl vairāk pilsoņu kaŗa chaosā. Šis kaŗš Spānijā nav vēl aizmirsts, jo tas 26 miljonu galvu lielajai tautai prasīja veselu miljonu dzīvību. Franko ir uzticīgs baznīcas piekritējs un bauda baznīcas atbalstu kā komūnisma nāvīgs ienaidnieks laicīgās politikas cīņu laukā.

Ceturtais pīlārs ir spāņu tautas nelabās atmiņas — atmiņas par kūtru, nespējīgu republiku un tās beigu agoniju. Spāņu inteliģence atceras, ka piecdesmit septiņos republikas pastāvēšanas mēnešos Spānijai bija divdesmit astoņas valdības, no kuŗām katra valdījusi caurmērā drusku vairāk par diviem mēnešiem. Tā atceras arī, ka republika, pa daļai ideālistu vadīta, izdarīja tik daudz reformu un tik straujā gaitā, ka ar to samulsināja un aizkaitināja plašas konservātīvās tautas masas. Tā atceras, ka republika bija tikpat naska uz izrēķināšanos ar politiskajiem pretiniekiem, kā pirms tam Primo de Riveras monarchistiskā diktātūra, un ka republikai pūloties saturēt valdības grožus, visa zeme atradās pastāvīgā satraukumā un nemierā. Beidzot, tā atceras arī kaŗu, kas nobeidza visu šo chaosu, un otru vairs nevēlas. Pat Franko kritizētāji — un tādu Spānijā nav mazums — vēlas nodrošinājumu, ka, varai kādu reizi neizbēgami pārejot no Franko cita režīma rokās, tas notiktu miera ceļā. Arī tie, kam kaudiļo valdīšana nepatīk, grib būt droši, ka, viņam aizejot no politiskās dzīves, vietā nestājas vēl kas sliktāks.

Pēc Raimonda un citu ārzemju novērotāju domām, neesot lielu izredžu, ka Spānijas valdība pārredzamā nākotnē varētu pāriet uz republikānisku iekārtu. Šis jautājums, ko allaž iekustina spāņu trimdas valdība vai citi spāņu politiķi trimdā, Spānijā nemaz neesot populārs. Pat tādi spāņi, kas savā laikā, 1936. un 1937. gadā, cīnījušies pret Franko, Raimondam izteikušies, ka spāņu republikāniskie vadoņi ārpus Spānijas spriežot ar pagātnes mērauklām.

Pats Franko tagad sācis cita veida akciju Spānijas nākošā režīma nodrošināšanai sev vēlamā veidā. Ar viņa dekrētu 6. jūlijā nolikta tautas nobalsošana par viņa jauno režīma projektu un varbūtējo monarchijas atjaunošanu. Bet tanī pašā laikā spāņu tautai nav dota nedz preses, nedz runas, nedz arī organizēšanās vai sapulču brīvība. Dekrēts gan nosaka tautas nobalsošanu, bet nedod spāniešiem nekādas iespējas jautājuma apspriešanai vai kādai vēlēšanu kampaņai. Valdība šai nobalsošanai radījusi pati savu aparātu. Nobalsošanā, kas būs pirmā kopš 1936. gada februāŗa, kad vēl pastāvēja republika, spāniešiem būs ar „jā" vai „nē" jāpieņem vai jānoraida jaunais Franko izstrādātais valdības secības likums. Likums deklarē Franko par valsts galvu un Spāniju par karaļvalsti, paredzot, ka kaudiļo nāves vai valdīt nespējas gadījumā viņa vietā stājas karalis vai reģents. Aizejot no valdības, Franko pašam tiesība izvēlēties savu pēcnieku.

Balsošanās nevarēs piedalīties neviens, kas kādreiz sodīts ar cietuma sodu. Spāņu pagrīdnieki norāda, ka politisku iemeslu dēļ Franko režīma laikā sodīti 1,75 miljona cilvēku. Citādi balsošanas „tiesības un pienākums" ir visiem Spānijas pilsoņiem virs 21 gada vecuma. Ar cietuma sodu sodītie no balsošanas tiesībām izslēgti uz kāda 1907. gada likuma pamata.

Raksturīga ir paredzētā balsošanas techniskā norise. Balsošanas zīmītes, kur drīkst būt vienīgi atzīme „jā" vai „nē", pēc saskaitīšanas nekavējoties iznīcinās, bet skaitīšana notiks tai pašā balsošanas dienā. 20 dienu laikā pēc tam, kad vietējo vēlēšanu komisiju priekšsēži būs paziņojuši „par" un „pret" balsu skaitu, Augstākās tiesas prezidents paziņos, ka tautas vairākums vai nu noraidījis, vai pieņēmis likumprojektu. Par kopīgā „par" un „pret" balsu skaita paziņošanu vēlēšanu dekrētā nekas nav minēts. Vienīgi vietējo komisiju sanāksmes paredzētas publiskas.

Tieši gaidāmās tautas nobalsošanas priekšvakarā no Londonas atkal uzpūtis skarbs vējš pret Franko režīmu. Anglijas kaŗa laika vēstnieks Spānijā sērs Semjuels Hors, tagadējais vikonts Templvūds, lordu palātas ārpolitiskajās debatēs 11. jūnijā pieprasījis vērst pret Franko Spāniju saimniecisku embargo, lai tā piespiestu likvidēties Franko režīmam, kas citādi agri vai vēlu novedīšot pie lieliem starptautiskiem sarežģījumiem. Franko tagad tēlojot cīnītāju pret pilsoņu kaŗu un komūnismu, bet, jo ilgāk Franko režīms pastāvot, jo skaidrāks esot tas, ka nākotnē Spānijā atkal izcelsies pilsoņu kaŗš.

Par ietekmīgāko līdzekli pret Franko režīma turpmāku pastāvēšanu Templvūds ieteica pārtraukt ogļu un gumijas eksportu uz Spāniju. Pret šādu akciju gan būšot arī daudz iebildumu, bet ar pašreizējo situāciju tomēr nedrīkstot samierināties, un esot nepieciešami ciešā sadarbībā ar ASV izstrādāt jaunu politiku pret Franko Spāniju. Franko savā propagandā pašreiz izlietojot tādu finesi, kā apgalvojumu: lai ko arī Anglija par viņu publiski teiktu — patiesībā Anglija un Spānija esot labākie draugi, jo iespējama konflikta gadījumā ar Padomju Savienību angļi paļaušoties uz Franko palīdzību. Lords Templvūds ieteica Spānijas lietā rīkoties ātri, jo viņš tajā saskatot nopietnas briesmas pasaules mieram.

M. Č.

Preses brīvība un cenzūra, vai Hamleta izrāde bez Hamleta

„Time", ziņojot par UN apakškomisiju preses un informācijas brīvību nodrošināšanai, raksta, ka UN nekad nav notikušas tik laipnas un saskanīgas sēdes kā tā, kuŗā apakškomisija vienojusies par darba kārtību starptautiskai preses brīvības konferencei, ko rīkos nākošā gadā Eiropā. Vienīgais apakškomisijas loceklis, kas pats nav vecs avīžu darbinieks, bijis ASV pārstāvis — Harvardas tieslietu profesors Čefijs, kas ir arī viens no ievērojamākiem amerikāņu lietpratējiem preses tiesību jautājumos.

Reportieŗi, kas ziņo par Apvienoto Nāciju darbību, pēc „Time" domām nav nekad redzējuši krievu pārstāvi, kas būtu tik pretimnācīgs un laipns, kā bijušais TASS pārstāvis, tagadējais ģenerālkonsuls Ņujorkā Lomakins. Viņam nav bijuši līdz arī padomdevēji. Aiz viņa visu sēdes laiku sēdējusi jauna, skaista krievu blondīne. Lomakins jautri tērzējis, saucis citus par draugiem un izteicies, ka „Mums nav nekādas vajadzības pastāvīgi sazināties ar Maskavu," vai arī „Es pievienošos visam, ko lems vairākums."

Kad apspriede tuvojusies beigām un Čefijs izteicies, ka darba kārtībā jāuzņem preses cenzūras jautājums, Lomakins tomēr nav varējis pievienoties. Viņš ieteicis konferencē par preses cenzūru nerunāt. Cenzūra jau vispār vēršoties tikai pret tādiem žurnālistiem, kas nedarbojas labā ticībā un kuŗu ziņojumi tīši rada domstarpības valstu starpā. To nevarot pieļaut neviena valdība.

Čefijs uz to laipni atbildējis: „Spriest par preses un informācijas brīvību, nepieminot cenzūru, būtu tas pats, kā sarīkot Hamleta izrādi bez paša Hamleta." Viņš laipni smaidīdams uzlūkojis Lomakinu un citējis krievu rakstnieka Ļeva Tolstoja vārdus: „Doma par cenzūru nomāc mani kā smags mākonis, un paiet gadi, bet nekas nenotiek."

Pēc tam apakškomisija tūlīt nobalsojusi — deviņi pret Lomakinu — ka cenzūras jautājums uzņemams darba kārtībā. Komisijas locekļiem bijis ļoti nepatīkami to darīt — jo Lomakins patiešām bijis ļoti laipns.

TEVI GAIDA KĀDS NEPAZĪSTAMS JAUNEKLIS

PĀVO NURMI PRIEKŠ 20 GADIEM UN ŠODIEN

Šajās dienās, kad pasaules prese atceras somu brīnumskrējēja Pāvo Nurmi 50. dzimumdienu, atkal aktuāli ir kādreizējie nostāsti un anekdoti par lielo sportistu.

Notikuma vieta šoreiz ir Vīne, bet laiks — apmēram priekš 20 gadiem. Austrijas atlētikas savienības prezidents H. Vraštils, kādreizējais Vīnes izcilais vidējo distanču skrējējs, ar lielām pūlēm noorganizējis Pāvo Nurmi startu Vīnē. Visas ieejas kartes jau sen izpārdotas, sasprindzinājums milzīgs, jo Nurmi ierodas tieši no Amerikas, kur viņš reālizējis 11 jaunus pasaules rekordus. „Skrējēju karalis" ieradīsies Vīnē vienu dienu pirms sacīkstēm. Vraštils noorganizējis augstā viesa sagaidīšanai komiteju. Tās dalībniekiem savlaicīgi jābūt stacijā. Protams, ka tur ir arī orķestris un meitenes ar ziediem.

Pl. 9 Vīnes rietumu stacijā ieripo ātrvilciens. Goda komitejas locekļi sauc „Lai dzīvo!" un orķestris atskaņo Somijas himnu, kuras notis sameklētas ar milzu grūtībām. Viss norit kā programmā paredzēts, vienīgi Nurmi ar šo vilcienu neierodas. Taču Vraštils nav mierīgs: „Iespējams, ka viņš atbrauks pl. 12 Franča Jozefa stacijā." Sagaidītāji automobiļos dodas turp, taču Nurmi neierodas arī pl. 12. Un neierodas vēl pl. 16, kad orķestris atkal ir Vīnes rietumu stacijā. Galīgi noguruši, goda „svītas" dalībnieki pl. 20 vēlreiz iesoļo Vīnes rietumu stacijā. Ātrvilciens Nurmi neatved arī šoreiz.

Izmisis un novārdzis Hermans Vraštils pl. 21 atgriežas savā dzīvoklī. Sieva viņam vēlas kaut ko teikt, bet ģimenes galva tā sašutis, ka negrib redzēt nevienu cilvēku. Viņa galvā ir pavisam citas domas: izpārdotais stadions, milzīgās reklāmas visos lielos stūros, bet — bez Nurmi Pēkšņi ieskanas tālrunis. Vraštils kļūst pavisam satraukts. Viņš zina, ka zvana no kādas redakcijas, lai uzzinātu, kad un kur var satikt Nurmi. Avīzniekam „deg" intervija.

Beidzot pie vārda tiek arī Vraštila kundze: „Es gribēju teikt, ka jau no pl. 11 tevi gaida kāds jauneklis. Vāciski viņš neprot, un arī izskats tam nav nekāds elegantais. Šķiet, ka svešnieks vēlas no tevis aizņemties naudu vai arī runāt par darbu." Bet ģimenes galva atcērt: „Man tagad nav laika runāt ar darba meklētājiem. Met to ķerā ārā!" Sieva pretojas: „Tas jādara tev pašam, jo cilvēks gaida jau 10 stundu. Es viņu apsēdināju virtuvē."

Pavisam sliktā garastāvoklī Vraštils atstāj istabu. Viņš atver virtuves durvis. Tur sēž Pāvo Nurmi. Lielais soms Vīnē ieradies ar kādu lēno vilcienu, lai izbēgtu no sagaidītājiem un avīzniekiem.

•

Pirms dažām dienām Londonas Vaitsitijas stadionā, kur notiks 1948. g. olimpiskās spēles, pulcējās 45.000 skatītāju. Viņi nāca vērot Pāvo Nurmi apdāvinātāko skolnieku Viljo Heino, kas bija pieteicis pasaules rekorda labošanas mēģinājumu 6 jūdžu (9656 m) distancē. Jau pēc pirmajām jūdzēm Heino bija tālu priekšā visiem saviem konkurentiem. Turpmāko ceļu viņš cīnījās tikai pats ar sevi un sekundēm. Vairāk nekā 600 m priekšā pārējiem sacensoņiem soms šķērsoja mērķi, pēdējos 400 m veicot 58,5 sekundēs! Pasaules rekords tomēr palika nelabots. Skrienot distanci 29:22,4 min., Heino gan reālizēja jaunu Lielbritanijas rekordu, pārspējot līdzšinējo, jau 17 gadu pastāvošo sasniegumu par 14 sekundēm.

45.000 skatītāju vidū Vaitsitijas stadionā sēdēja arī piecdesmitgadnieks Pāvo Nurmi. Daudzi viņu atkal apbrīnoja, taču daudzi nemaz nepazina. Tomēr visi zināja, ka Heino uzvara ir arī Nurmi panākums. Tā jau kādreizējais „skrējēju karalis" tagad turpina savas uzvaras — viņš izaudzējis skriešanas fainomenu gvardi, kas pasaulei atkal un atkal liek daudzināt „Suomi" vārdu.

Six

Augustā Parīzē notiks pirmās pēckara studentu pasaules meistarsacīkstes. Agrākajos gados šajos sarīkojumos vienmēr izcilas sekmes guva arī latviešu studenti. Pašreiz notiek sarunas, lai mūsu akadēmiskās jaunatnes sportisti rastu starta iespējas Parīzē, kaut gan izredzes nav lielas. Uzņēmumā: Latvijas studenti pēdējās pēckara pasaules meistarsacīkstēs 1939. g. vasarā Monako. Mazs monakiešu zēns nes plakātu ar uzrakstu „Lettonie", bet aizmugurē soļo mūsu sportisti. Pie Latvijas karoga — basketbolists T. Grīnbergs, kas tagad dzīvo emigrācijā Zviedrijā.

Tour de France

Ne vien franču sporta draugi, bet arī daudzās citās Eiropas valstīs ar interesi gaida starta signālu lielākajam riteņbraukšanas sarīkojumam pasaulē — Tour de France. Šīs grandiozās sacīkstes šogad risināsies 34. reizi. „Lielceļu gigantu" vidū šoreiz nebūs priekškara pēdējo sacensību uzvarētājs italis Gino Bartali, jo viņš nolēmis taupīt savus spēkus pasaules meistarsacīkstēm. „Kalnu karali" Bartali aizstās daudzi citi Italijas braucēji, taču sagaida, ka galvenā cīņa risināsies starp franču un beļģu sportistiem. Tour de France dalībnieki ceļā dosies 25. jūnijā un sacensību turpinās 26 dienas. Šoseju malās braucējus sveiks tūkstoši un atkal tūkstoši skatītāju, lielākos sumināņjumus veltot vīram ar „dzelteno triko". To vienmēr uztērpj sportistam, kas no lielā dalībnieku pulka atrodas vadībā. Mainoties panākumiem, mainās arī šī goda tērpa valkātājs. Maršruts ir ne vien garš, bet dažās vietās arī mežonīgi grūts. No Parīzes ceļš ved uz austrumiem — cauri Strasburgai un Belfortai. Tad aiz braucēju mugurām paliek vecie burgundiešu nocietinājumi un sportisti traucas uz zīda pilsētu Lionu, lai pēc tam dotos tālāk un sasniegtu Marseļu. Un vēl pēc tam — cīņa ar Pireneju virsotnēm un ielejām. Tas ir „nāves punkts" lielajā „Tour" ceļā, kad sabrūk daudzi sapņi par uzvarām, kad ne viens vien pat rūdīts ciklists pasaka: „Brauciet tālāk bez manis!" No Pirenejiem ceļš aizvijas gar Atlantijas okeana piekrasti. Kad pēc vairāk nekā 3 nedēļām vīri jau joņo pa Normandiju, „lielceļu gigantu" priekšā beidzot paceļas Eifeļa tornis: tā ir tik ilgi gaidītā Parīze un — mērķis sasniegts!

SLEPENĀ FRONTE

1000 JŪDŽU IENAIDNIEKA AIZMUGURĒ

KĀ AMERIKĀŅU STRATĒĢISKĀ DIENESTA AĢENTI IEKĀRTOJA SLEPENU BAZI JAPĀŅU KLUSĀ OKEANA FRONTES AIZMUGURĒ

Lielajā sabiedroto flotes bazē Trinkomelijā, Ceilonā, bija spiedīgi karsta diena — 1944. gada 5. septembris. Aviācijas operātīvajā telpā aiz galda sēdēja garš angļu lidotāju virsnieks, aviācijas vienības komandieris. Mutautiņā noslaucījis seju, viņš lēni papurināja galvu.

„Nē, es tomēr nevaru ļaut jums lidot turp dienā," viņš teica. „Tas taču ir vairāk nekā tūkstoš jūdžu aiz japāņu līnijām!"

Atbilde bija domāta diviem jauniem amerikāņu OSS virsniekiem, kas stāvēja aiz galda. Abi saskatījās, bet lietu vēl neuzskatīja par zaudētu. Leitnants Kens Pīrs no Holivudas mēģināja vēlreiz pārliecināt angļu komandieri.

„Mums jau kopš kādiem trim gadiem nav nekādas informācijas par šo apvidu. Fotoizlūkošanai tas par tālu. Salā bija nelielas volframa raktuves un varbūt japāņi tās izmanto. Pirms mēģinām izcelt malā savus ļaudis, vajadzētu vismaz pāris stundu dienas gaismas, lai kaut drusku izlūkotu apstākļus no gaisa."

Anglis tikai klusēdams braucīja ūsas. Tad ierunājās otrs amerikānis — agrākais Ņujorkas advokāts Horigens. Biedri, mazliet pārveidojot viņa uzvārdu, saukāja to par „Horiblu" jeb „Briesmīgo".

„Bet no mūsu misijas taču atkarājās ļoti daudz, sēr! Neviens nezina, kas tur īsti notiek. Mēs zinām, ka šī misija bija domāta kā nakts operācija, bet vienkārši izlaist puišus nakts tumsā malā būtu tīrā slepkavība. Tādā gadījumā viņiem nav ne mazāko izredžu!"

Komandleitnants Pīrs palūkojās visapkārt uz karaliskās gaisa flotes pilotiem un novērotājiem, kas bija ataicināti, lai palīdzētu akciju izplānot. Viņi arī vadītu lidmašīnas šinī akcijā. Pirmajā brīdī abu amerikāņu priekšlikums viņus bija pārsteidzis, bet tagad tie izrādīja vislielāko interesi. Varēja redzēt, ka šāds dēkains uzdevums viņiem būtu īsti pa prātam.

Angļu komandieris vēl arvien domīgi nolūkojās amerikāņos: „Labi, atnāciet ap tējas laiku, tad es jums došu galīgo atbildi."

Braukdami džīpā atpakaļ uz savu bazi, Horigens ar Pīru pārsprieda izredzes dabūt angļu piekrišanu savam pārdrošajam plānam. Galvenais risks bija lidojums cauri tā sauktajai „bedrei", šaurajai spraugai starp Andamanu un Nikobaru salu, ar japāņu radara stacijām un startam gatavām lidmašīnām lidlaukos „bedres" abās pusēs. Tikko japāņi pamanītu viņu „Ketlīnas", tām vairs nebūtu izredžu izbēgt no ātrajiem japāņu iznīcinātājiem.

Tomēr bija jādomā par uzdevumu. Tā īstenībā bija vesela serija svarīgu, bet visai bīstamu uzdevumu. Akcijai, ko abi virsnieki plānoja, bija kļūt par vienu no pārdrošākajām amerikāņu Stratēģiskā dienesta biroja operācijām Dienvidaustrumāzijā. Pirmais uzdevums bija izcelt izlūku vienību Dēvisa salā, kas kopā ar vairākām citām norobežo Siamas piekrasti no Indijas okeana. Šai izplētņu lēcēju grupai — diviem džungļu cīņām sagatavotiem OSS vīriem ar iedzimto tulku un radio operātoru tad būtu jāizpēta iespējas iekārtot Dēvisa salā vai, vajadzības gadījumā, kādā citā slepenu OSS bazi. Šinī bazē iefiltrētu ātras lidmašīnas, un sabiedrotiem rastos slepena un ārkārtīgi vērtīga informācijas vieta tālu japāņu aizmugurē. Tā varētu ziņot par japāņu aviācijas un flotes kustībām šinī apvidū, kā arī uzsākt sakarus ar amerikāņu atbalstīto Siamas jeb, kā viņu tai laikā sauca, Taizemes pagrīdes kustību. Bez tam no šīs bazes varētu sniegt meteoinformāciju, gādāt palīdzību amerikāņu lidotājiem, kas piespiesti nosēstos tanī rajonā, kā arī veikt sabotāžas aktus apkārtējās japāņu kara ierīcēs.

Bez lidojuma cauri „bedrei" otrs ļoti bīstams moments bija tuvā japāņu svarīgā jūras un gaisa baze Viktorijas ragā, galvenā visā piekrastē. Bet sabiedroto virspavēlnieks admirālis Mauntbetens bija tieši ieinteresēts iegūt ziņas par to, kas notiek rajonā ap Viktorijas ragu. Katrā ziņā Horigens ar Pīru labi saprata, cik bīstams viņu svarīgais uzdevums, jo ne velti anglis viņiem kavējās dot piekrišanu riskantajam lidojumam.

Kad abi pēcpusdienā ieradās pie angļu komandiera, atbilde tomēr bija pozitīva: „Ko lai ar jums izdara? Jūs varat startēt rīt no rīta astoņos. Tad jums paliks ap trīs stundas dienas gaismas vajadzīgo salu pārlūkošanai."

Nākošā rītā no lidlauka pacēlās divas lielas „Ketlīnas", vienīgās tik tālam lidojumam piemērotās. Vienā atradās izlūku grupa un Horigens, bet otrai, kurā atradās arī Pīrs, bija jāpavada pirmā drošības dēļ, jo gadījumā, ja ar pirmo kas atgadītos tik tālu no bazes, tai nebūtu ne mazāko izredžu tikt atpakaļ.

Pret pusdienas laiku, kad lidmašīnas tuvojās „bedrei", tās nolaidās tik zemu virs jūras līmeņa, ka šķita — ik brīdi viņas skars viļņus, kas bija diezgan prāvi. Turoties iespējami zemu, bija lielākas izredzes, ka japāņu radars lidmašīnas nepamanīs. Pusceļš cauri „bedrei" jau bija veikts, kad Horigens klausulē dzirdēja novērotāja vēsti: Tieši kursā pamanīti kuģi!

Piloti momentā strauji mainīja kursu, cenzdamies lidot vēl zemāk, kaut gan tas gandrīz vairs nebija iespējams: lidmašīnas turējās tikai desmit līdz divdesmit pēdu virs jūras... Pamanītajā karavānā bija deviņi kuģi. Abu „Ketlīnu" ļaudis pārdzīvoja saspīlētus brīžus. Tomēr viņi no kuģiem nebija pamanīti, jo nekas nenotika.

Tas šajos ūdeņos bija neparasti liels konvojs, un vīri jau sāka pārspriest, ka būtu derīgi dot ziņu atpakaļ uz štābu. Bet pārtraukt radio klusumu nozīmētu tikpat kā izdarīt pašnāvību. Bez tam operācijas uzdevums bija —izcelt vienību malā nemanītu, neradot japāņos nekādas aizdomas par amerikāņu nodomiem šai apgabalā. Vīri gan nožēloja, ka bija jāpalaiž tik trekns kumoss, bet tai pašā laikā bija tomēr laimīgi, ka kuģus pamanījuši pirmie.

(Turpinājums sekos)

I. Petra un Ž. Barotra nespēj novērst franču tenisistu zaudējumu

Devisa kausa izcīņā tenisā Eiropas joslā lielākais sasprindzinājums bija šajās dienās, kad Prāgā un Zagrebā notika pusfinālu sacensības. Franči sacīkstei ar čechu 2 vīru vienību, kurā spēlē J. Drobnijs un B. Černiks, savā sastāvā šoreiz ierindoja arī 48 g. v. „lidojošo basku" Ž. Barotru un Vimbldonas sacīkšu pagājušā gada uzvarētāju — 1,96 m garo „Eifeļa torni" I. Petru, kaut arī pēdējais šogad piedalījies tikai dažās pavisam maz ievērojamās spēlēs, jo pavasarī smagi savainoja kāju un bez tam cieš vēl ar reumatismu. Augstas klases spēli saviem skatītājiem nodemonstrēja čechi, un, kaut arī ne bez piepūles, jau pirmajās 2 sacīkšu dienās tika 3—0 vadībā, ar ko nodrošināta Čechoslovakijas vienības uzvara. Īsts „maratons" notika divspēlē. Bija jāapbrīno, cik lieliski šajā smagajā sacensībā cīnījās franču veterāns Ž. Barotra — šis „mūžīgās jaunības" paraugs sportā. Šķiet ļoti intriģējošas spēkošanās Drobnijs, Černiks pieveica Petru, Barotru 10—8, 14—12(!), 6—3. Rūdītie spēlētāji Drago Mitičs un Josips Palada sagaidīja Zagrebā sagādāja skaistu panākumu Dienvidslavijas vienībai, kas it viegli uzvarēja Dienvidafrikas pārstāvjus. Devisa kausa izcīņas Eiropas joslas finālā sacentīsies Čechoslovakijas un Dienvidslavijas tenisisti.

Jānis Dikmanis, dažādu apstākļu kavēts, nepiedalīsies Starptautiskās olimpiskās komitejas (IOK) kongresā, kas šajās dienās sēsies Stokholmā.

Latvju biedrība Lielbritanijā par sporta daļas pagaidu vadītāju izraudzījusi Ansi Mauriņu. Viņa adrese: 87, Eston Place, London, S. W. 1.

Ekstenas sacīkstes vieglatlētikā 29. jūnijā rīko Hanavas latviešu YMCA. Dalībnieki piesakāmi līdz 24. jūn. Adrese: Latvian YMCA, Lamboystr., Hanau/M. (16).

Hallendorfas Straumēnu nometnes vieglatlētikas sacīkstēs labāko rezultātu sasniedza Priede. Viņš grūda lodi 13,18 m. Priede šajās dienās aizbrauca darbā uz Angliju.

Anglijas futbolisti 14. jūn. sāka vasaras atpūtu. Meistarības pēdējā spēlē FC. Liverpool uzvarēja Sheffield United vienību 2—1 un izcīnīja Anglijas meistartitulu. Jaunais meistars izšķīrās tikai pēdējā sacensībā, jo visu sezonu vadībā bija Wolverhampton Wanders vienpadsmits.

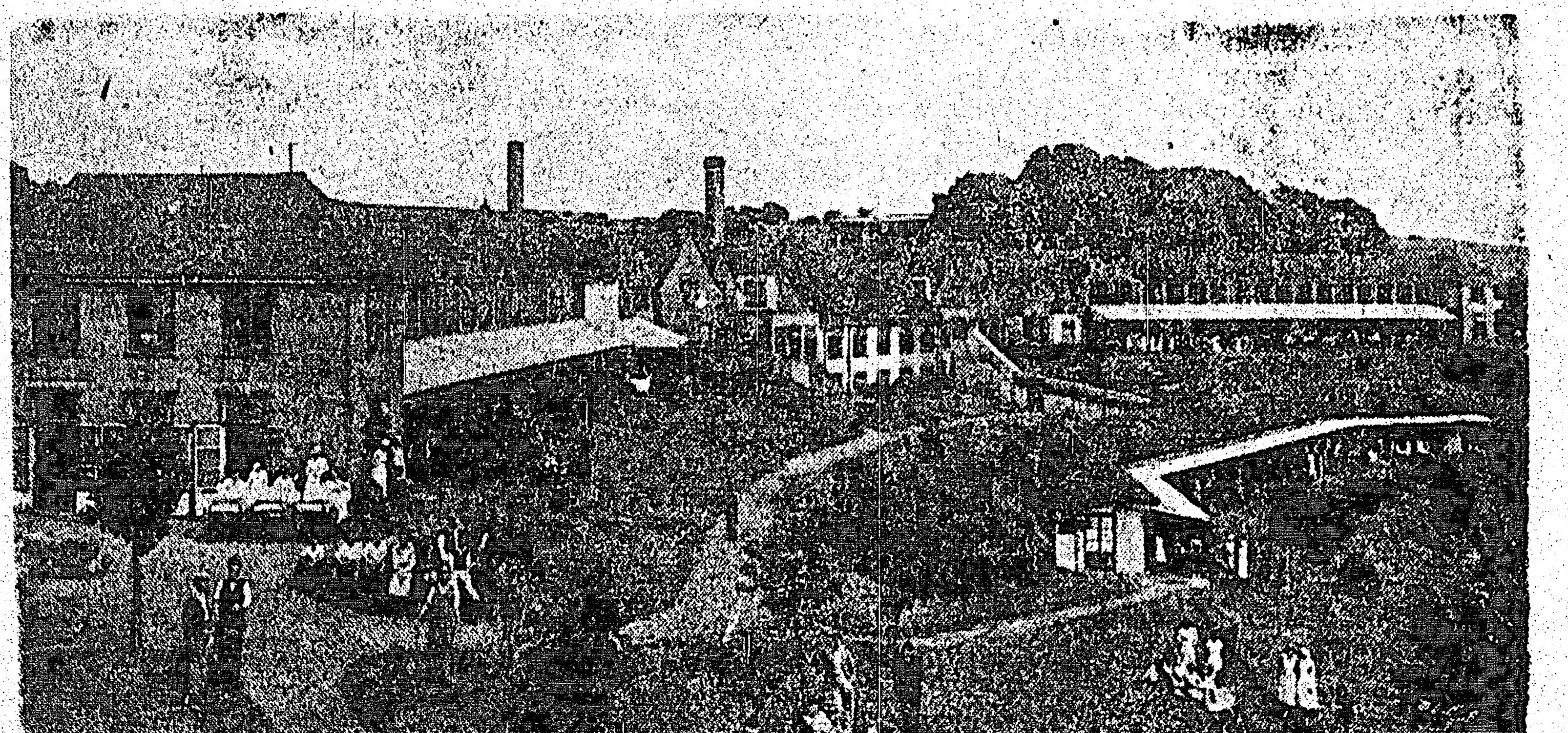

Kopš pagājušā gada, kad sākās latviešu DP iesaistīšana darbos Anglijā, vairāki simti latviešu sieviešu atradušas darbu angļu slimnīcās un sanatorijās; attēlā redzama Lenhemas sanatorija Kentas grafistē, kur arī nodarbinātas vairākas latvietes.

Amerikāņu cigaretēm līdzīgas cigaretes Berlīnes melnajā tirgū

„Time" ziņo: Kad Vašingtona izšķīrās vērst smagāko triecienu pret Vācijas „cigarešu saimniecību" — aizliegt ievest no Amerikas Vācijā vairāk cigarešu nekā tieši nepieciešams pašiem amerikāņiem, spekulanti vaidēja. Viens gan cerību pilns teica: „Gan jau gudrā amerikāņu tauta atradīs iespēju apiet likumam ar likumu." Izrādījās tomēr, ka šoreiz citi bija vēl gudrāki. Četras dienas pēc aizlieguma spēkā stāšanās Berlīnes melno tirgu pārpludināja amerikāņu cigaretēm līdzīgas krievu cigaretes, kas pie tam maksāja 2,5 marku gabalā — tikai pusi no tā, ko maksāja īstās amerikāņu cigaretes.

Sludinājumi

†

Pēc ilgstošas slimības aizgāja mūžībā

KRISTĪNE BĒRZIŅA

dzim. Tilta,

dzim. 1876. g. 8. janv. Latvijā, mirusi 1947. g. 22. maijā Haras sieviešu klīnikā pie Minchenes. Apbedīta Berchtesgadenes kapos 1947. g. 24. maijā.

Aizgājēju mīļā piemiņā paturēs

dēls Zviedrijā, māsa, svainis un brālis dzimtenē, brālis Amerikā, māsa Krievijā un brālis Vācijā.

Apgāds „Latviešu raksti" izdevis inž. elektr. **J. Veldes**

ELEKTROTECHNIKA TEORIJĀ UN PRAKSE

Metodisks pašmācības kurss ar 75 aprēķinu paraugiem un 120 zīmējumiem, 208 lappuses. Cena, iesietai RM 15.—.

Grāmata dabūjama **L. Rumaka** grāmatnīcā, „Valkā", Moorenbrunn üb. Feucht, Bay (13a). Līdz 5 eks. izsūta pret iepriekšēju samaksu. 5 un vairāk eks. izsūta uz pēcmaksu, aprēķinot 10% atlaidi. 224

Kazimiru Rubļevski no Rīgas, Zaļās ielas, dzim. 3. 7. 1903., un **Romanu Ratnieku** no Rīgas, Kalķu ielas, dzim. 19. 10. 1922., m. **Emma Ratniece:** (23) Rotenburg/Hannover, UNRRA Team 295/904, Assembly Centre 248. 227

Radus, draugus un paziņas meklē **Olga un Emanuels Aderkas:** (13b) Ingolstadt, Auf der Schanz 5. 225

Drīzumā iznāks

ALEKSANDRA UPENIEKA

pasaku grāmata

„LABSIRDĪGAIS PROFESORS".

Cena RM 4,50. Atkalpārdevējiem 15% atlaide. Atsevišķi eksemplāri ar piesūtīšanu RM 5.—.

Pasūtinājumi adresējami izdevējam **Jānim Mežiņam:** (16) Fulda, Konstantin Kaserne. 221

Arnolds Balodis no Aizputes ģimnazijas, **Uldis Apinis** no Sāvienas Sniedzēm, **Mārtiņš Apsīte** no Ādažu Tīreļiem, **Jānis Lapsiņš** no Stienes Imšām, **Pēteris Viļums** no Gārsenes Lakstīgalām, **Arvīds Alsups** no Alšvangas meklē **radus un pazīstamus:** (23) Ohrbeck b. Osnabrück, Baltic Camp 268. 288

Emīliju Freiju dzim. Kalniņa no „Ķirbižas" meklē **Ģertrūde Aderkas:** (13b) Weiberhöfe, Aschaffenburg - Land. 226

Annu Freimani, dzim. 29. 1. 1910. Rīgā, 1945. g. sākumā bija Rostokā bēgļu nometnē Peez, m. **I. Freibergs:** (26b) Haffenberg / Westf., St. Josephs Krankenhaus. 114

„LATVIJAS" ABONEMENTS,

pasūtinot laikrakstu pa atsevišķiem eksemplāriem (līdz 3 eks.), maksā RM 5.— mēnesī; pasūtinot kollektīvi vairāk par 3 eksemplāriem — RM 4.— mēnesī par eksemplāru. Sludinājumu maksa: RM 2.— par vienslejīgu iespiedrindu vai tai atbilstošu telpu; piederīgo meklēšanas sludinājumi līdz 4 rindām — RM 4.—, garāki par 4 rindām pēc parastā tarifa.

Abonementu pieteikumi, sludinājumi, naudas pārvedumi un korespondence adresējama „Latvijai", (13b) Günzburg/D., Bürgermeister - Landmann-Platz 7.